

ΑΙΟΛΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ

ΧΑΡΗΛ. Γ. ΒΑΦΕΙΔΑΔΗΣ
ΔΗΜΗΤΡ. Η. ΨΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ

ΕΝ Τῷ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙῳ
"Ο ΗΛΙΟΣ,"

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Β. Κ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ δ. φ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΚΥΔΩΝΙΩΝ

ΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ ΤΟΥ ΚΑΝΤΙΟΥ

Συνέχεια και τέλος

Και πρώτον περι τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς, κατὰ τὸν Κάντιον. Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Σπένσερ, ὅστις διετύπωσε διὰ τοὺς ἠμοεθνεῖς του τὸ περιβόητον ἀπόφθεγμα: ὅτι ὁ παῖς ὀφείλει νὰ εἶνε καλὸν ζῶον, ἵνα ἀντεπεξέλθῃ τελεσφόρος πρὸς τὴν αἰλὴν τοῦ βίου, διότι τοῦτο εἶνε τὸ τέλος τῆς ἀγωγῆς, κατὰ τὸν Ἀγγλον φιλόσοφον, ἵνα παρασκευασθῇ δῆλον ὅτι τὸν παῖδα τελείως πρὸς τὴν ζωὴν, — ὁ Κάντιος ἐδίδαξεν, ὅτι ἡ ἀγωγή εἶνε ἀκάματος πρόοδος καὶ σταθερὰ προσπάθεια πρὸς ἐντελὴ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν δεσμῶν τῆς φύσεως, ἢ, ταυτὸν εἰπεῖν, ἀπὸ τῆς καταστάσεως, ἣν ἔχει κοινὴν πρὸς τὰ ζῶα ὁ ἄνθρωπος. Ἡ πρώτη ἀνατροφή μεταβάλλει τὸ ζῶον εἰς ἄνθρωπον. Δὲν ἔχει οὕτως τὸ ἐνστικτον, ὅπως τὰ ἄλλα ζῶα ὅς ὀδηγὸν καὶ αὐτάρακην διδασκαλον, ἀλλὰ τὸ λογικὸν μόνον, δι' οὗ καὶ ὀφείλει αὐτὸς ἐξ ἰδίων νὰ κανονίσῃ τὸ σχέδιον τῆς ἀγωγῆς του, νὰ μεταχειρισθῇ πάσας τὰς ιδιότητας τῆς λογικῆς αὐτοῦ φύσεως. Οὕτως ἡ μία γενεὰ παιδεύει τὴν ἄλλην ἐν τῇ πορείᾳ τῶν χρόνων. Ἡ πρώτη εἶνε καθ' ὀλοκληρίαν ἀρηνητική, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Καντίου, κωλύουσα τὸν ἄνθρωπον νὰ παρεκτραπῇ τοῦ προορισμοῦ του καὶ νὰ ἐξοκέλῃ εἰς τὰς φυσικὰς κλίσεις τοῦ ζῶου, ἐν ᾧ ἡ παιδεία εἶνε τὸ θετικὸν μέρος τῆς ἀγωγῆς. Ἡ πρώτη ἐξαναγκάζει αὐτὸν νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς νόμους τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ σεβασθῇ καθόλου τὴν ἀξίαν τοῦ νόμου καὶ τὴν δύναμιν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀγωγῆς του. Καὶ ἐπειδὴ ἔχει μεγίστην κλίσιν ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, εἰς ἣν δύνανται νὰ θυσιάσῃ ἅπαντα, πρέπει ἐγκαιρῶς νὰ ἐθισθῇ νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὰ παραγγέλματα τοῦ λόγου, ἄλλως θὰ ἀκολουθήσῃ βραδύτερον ὅλας τὰς ἰδιότητάς τῆς φύσεως. Ἐντείνδεν ἡ ἀγριότης ἢ τηροῦσί τινες δι' ὅλου τοῦ βίου, ἔκ πλημμε-

λοῦς ἀνατροφῆς, διότι οὐδέποτε παῖδες εὔρον ἀντίστασιν εἰς τὰς ὁρέξεις των. Τοιαύτη μάλιστα εἶνε ἡ ἀγωγή τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων, ἣν οἰκτεῖρει ὁ φιλόσοφος τῆς Καινεξβέργης.

Παιδείας δὲν μετέχουσι τὰ ζῶα, ἀφ' οὗ καὶ "φρονήσεως" εἶνε ἄμοιρα, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ μόνον τὸ ἄσμα μανθάνουσι καὶ διδάσκονται τὰ πιτὰνὰ παρὰ τῶν γονέων. Καὶ εἶνε τὸ θέαμα τοῦτο γοητευτικὸν ἀληθῶς, κατὰ τὸν Κάντιον! Διὰ μόνης τῆς ἀγωγῆς ἐξανθρωπίζεται ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος. Ἀξίζει τόσον ὅσον καὶ ἡ ἀνατροφή καὶ ἡ μόρφωσις, ἣς ἔτυχε. Ὡ! ἔάν ὑπέροχος τις καὶ προνομιούχος διάνοια ἤθελεν ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τῆς ἡμετέρας ἀνατροφῆς, θὰ ἐβλέπομεν τότε τί ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις! — ἀναφωνεῖ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὁ γνήσιος πλατωνικὸς καὶ ἰδεολόγος Κάντιος! Ἄλλ' ὡς ἔχομεν εἶνε ἀδύνατον τοῦτο. Καὶ ὁμως πρέπει νὰ βοηθῶμεν τὴν φύσιν νὰ κάμνη καὶ ἐν ἔτι βῆμα πρὸς τὰ πρόσω, τ. ἔ. πρὸς τὴν τελειότητα. Ὁ Πλάτων εἶπεν ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ πολιτεία εἶνε τροφὴ ἀνθρώπων, καλὴ μὲν ἀγαθῶν, ἢ δ' ἐναντία κακῶν. Ὁ Κάντιος φρονεῖ ὅτι ἡ ἔλλειψις τῆς ἀνατροφῆς εἶνε κακὸν δεινότερον τῆς ἀπαιδευσίας, τῆς ἀμουσίας, ὡς εἶπε χαριέντως ὁ φιλόσοφος ποιητῆς. Εἰς τὸ πρόβλημα τῆς ἀγωγῆς ἔγκειται τὸ μέγα ἀπόρητον τῆς τελειώσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀναφωνεῖ ὁ Κάντιος. Εἶνε γλυκὺ καὶ παρήγορον νὰ ἀναλογίζεσθαι τις ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις θὰ ἀποβαίῃ ἀείποτε βελτίων ἑαυτῆς διὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ ὅτι θὰ ἠδύνατο κατὰ τοῦτο νὰ φθάσῃ εἰς τὴν τελειότητα, ἣς εἶνε δεκτικὴ καὶ ἐξοχῆ.

Τὸ διάγραμμα ἄρα θεωρίας τινὸς παιδαγωγικῆς εἶνε ἐγγενὲς ἰδανικὸν ὠφέλιμον ἀναμφίβολως, καὶ ἂν ἔτι εἶνε ἠδύνατον νὰ πραγματοποιηθῇ. Δὲν πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὴν ἰδέαν, τὸ ἰδανικὸν δῆλον ὅτι, ὡς χίμαιραν, ὡς ὄνειροπόλημα φανταστικόν, ἐπειδὴ τὰ ἐμπόδια κωλύουσι τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ δι' ἔργων. Τὸ ἰδανικὸν οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τύπος τις καὶ

μορφὴ τοῦ τελείου, μὴ ἀπαντωμένη εἰσέτι εἰς τὴν πραγματικότητα. Τοιαύτη λ. χ. ἡ ἰδανικὴ πολιτεία, ἡ κυβερνωμένη κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἀπολύτου δικαιοσύνης, περὶ ἧς εἶπεν ὁ Πλάτων ὅτι εἶνε **δυνατὴ** καὶ ἂν ἄπαξ μόνον ὀπουδήποτε ἢ ὀτεδήποτε πραγματοποιηθῆ. Ἄλλ' ἡ **ιδέα** ἐν πρώτοις δὲν πρέπει νὰ εἶνε ψευδής, εἴτα οὐχὶ ἀδύνατος νὰ μεταστῆσιν τὰ ἐπιπροσθεύοντα ἐμπόδια. Ἄν λ. χ. ὁλος ὁ κόσμος ἐψεύδετο, ἢ εὐλιχρίνεια θὰ ἦτο διὰ τοῦτο **ἀδύνατος**; θὰ ἦτο δὴλον ὅτι καθαρὰ χίμαιρα; — Ἴδου ἀποφθεύματα ἐξόχως πλατωνικῆς διανοίας. — Μετὴν σημερινὴν ἀγωγὴν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπιτυγχάνει τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς του. Ποσοὶ διαφοραὶ ὑπάρχουσι καὶ πόσοι τρόποι, ἀτακτοὶ, ἀνώμαλοι, ἀδιόριστοι! Οὐδαμοῦ αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ καὶ τὰ αὐτὰ ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ γίνωσιν οἶον δευτέρω **φύσις** εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀγωγῆς. Ὑπάρχουσι πολλὰ σπέρματα ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἀναπτύξωμεν καὶ νὰ καλλιεργήσωμεν, ἵνα φθάσῃ αὐτὴ εἰς τὸν προορισμὸν τῆς. Ἀλλὰ τοῦτο κατορθοῦται ἂν ἔχωμεν **ἐπίγνωσιν** τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκει ἡ ἀγωγή. Εἶνε ἄρα **τέχνη** καὶ ἐπιστήμη ἡ **παιδαγωγία**, ἂν καὶ εἶνε ἔργον ὀλοκλήρων γενεῶν, αἵτινες κληροδοτοῦσι εἰς τοὺς ἐπερχομένους τοὺς θησαυροὺς τῆς σοφίας τῶν. Ἡ **προνοία** ἐπλάσεν οὕτω τὸν ἄνθρωπον — μόνον οὕτως μετέσχε **θείας μοίρας**, εἶπεν ὁ Πλάτων — ὥστε αὐτὸς ἐξ οἰκείας γνώμης νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ **ἀγαθόν**. Ἴδου ὁ κόσμος, εἶνε ἰδικός σου! Ἐνεφύτευσα εἰς τὴν ψυχὴν σου πάντα τὰ σπέρματα πρὸς τὸ **ἀγαθόν**. Ἀπὸ σοῦ ἐξιστάται νὰ ἀναπτύξῃς αὐτά, ἐν σοὶ κεῖται ἡ εὐδαιμονία ἢ ἡ κακοδαιμονία σου! — οὕτως ἠδύνατο νὰ ὀμιλήσῃ ὁ Πλάτων πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ρήματα ἀληθῶς θαυμάσια!

Ἄρα εἶνε ἐν πρώτοις ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀναπτύξῃ τὰς ἐμφύτους αὐτῶν δυνάμεις πρὸς τὸ **ἀγαθόν**. Ὁ δημιουργὸς δὲν ἔθηκεν αὐτὰς ἐν τῇ ψυχῇ του τελείας, ἀλλ' ἀπλῶς τὰς δυνάμεις μόνον, αἵτινες οὔτε ἀγαθαί, οὔτε κακαὶ καθ' ἑαυτὰς εἶνε, καὶ οὐδεὶς λόγος ἐν τούτῳ περὶ **ἠθικότητας**. Κατὰ φύσιν οὔτε ἀγαθὸς οὔτε κακὸς εἶνε ὁ ἄνθρωπος, καθ' ἕξιν μόνον καὶ ἀγωγὴν καὶ προαίρεσιν γίνεται τοιοῦτος. Νὰ διαπλάσῃ ἑαυτὸν, ἂν εἶνε κακὸς, νὰ ἀποβῆ **βελτίων**, νὰ μορφωθῆ εἰς ἠθικότητα καὶ ἀρετὴν — ἴδου τὸ ΚΑΘΗΚΟΝ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ὀρίμος σκεπτόμενος κατανοεῖ πόσον δυσχερὲς εἶνε τὸ ἔργον τοῦτο. Ἡ ἀγωγή εἶνε τὸ μέγιστον καὶ τὸ δεινότατον τῶν προβλημάτων, ὃν ἐπιβάλλεται ἐν τῷ βίῳ ὁ ἄνθρωπος — ἀποφαίνεται ὁ βαθυνοῦστατος Κάντιος. Ἡ πελαιδευμένη διάνοια ἐξιστάται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς καὶ ἡ ἀγωγή αὐτῆς ἀπὸ τῆς παιδείας. Οὕτω συμβαδίζουσι ἀμφοτέρω εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀνθρωπίνης προόδου, εἰς τὸ ἔργον τῆς ἡμερώσεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Δύο τινὰ ἦτο χαλεπὸν καὶ ἀμήχανον νὰ ἐπινοήσῃ ὁ ἄνθρωπος, τὴν **τέχνην** τοῦ κυβερνᾶν, καὶ τὴν **τέχνην** τοῦ **παιδεύειν** τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ὁ

μὲν ὁ περὶ τούτων λόγος δὲν ἔληξεν ἔτι ἄχρι σήμερον! Εἶνε ἡ **πολιτικὴ** καὶ ἡ **ἠθικὴ** τέχνη, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἄριστοτέλης, οἵτινες καὶ τὴν πολιτικὴν ὡς μέρος τῆς **ἠθικῆς** ὑπελάμβανον. Κατὰ ταύτην εἶδε νὰ μετεχῶσιν **αἰδοῦς καὶ δίκης**, τ. ε. ἠθικότητας καὶ δικαιοσύνης, ἵνα συστηθῶσιν αἱ πόλεις, ἵνα καταστῆ δὴλον ὅτι δυνατὸς ὁ πολιτικὸς καὶ ὁ κοινωνικὸς βίος τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶνε ὁ νόμος οὗτος τοῦ Διὸς, ὡς λέγει σοφῶς ὁ μεγαλοπρεπὴς Πρωταγόρας παρὰ Πλάτωνι.

Ἄλλ' ὅπως ἡ κυβερνητικὴ τέχνη δὲν ἔφθασεν εἰς τὸ ἰδεῶδες ἔτι τῆς τελειότητος, οὕτω καὶ ἡ ἀγωγή τῶν ἀνθρώπων καθόλου ἀπέχει πολὺ τοῦ προορισμοῦ τῆς. Ζῶμεν ἐν ἐποχῇ πολιτισμοῦ ἀναμφιβόλως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ **ἠθικῆς τελειότητος**. — Οὕτω φρονεῖ ὁ Κάντιος. Ἄλλὰ πῶς δύναται τις νὰ καταστήσῃ τοὺς ἀνθρώπους εὐδαιμονας, ἂν μὴ καταστήσῃ αὐτοὺς **ἠθικοὺς** καὶ **μεμορφωμένους**; Εἶνε τὸ περίφημον δόγμα τοῦ Σωκράτους περὶ τῆς **βασιλικῆς τέχνης** — οὕτως ὀνομάζει τὴν φιλοσοφίαν — ἥτις εἶνε ἱκανὴ νὰ ποιήσῃ **σοφοὺς ἅμα καὶ ἀγαθοὺς** καὶ ἄρα **εὐδαιμόνας** τοὺς ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ αἱ ἐμφύτοι δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀναπτύσσονται ἐξ ἑαυτῶν, πᾶσα ἀγωγή εἶνε **τέχνη**. Ἄλλ' αὕτη εἶνε τὸ πρῶτον **μηχανικὴ**, τ. ε. ἀνευ σχεδίου, ἀνευ ἐπιγνώσεως τοῦ σκοποῦ τῆς. Ἄλλ' ἡ ἀληθὴς τέχνη εἶνε **λελογισμένη** καὶ ἐμφρον, καὶ τριαύτη μόνον οὕσα γίνεται **ἐπιστήμη**. Ἡ μὲν ἐμπειρία τέχνην, τ. ε. ἐπιστήμην, ἐποίησεν, ἡ δὲ ἀπειρία τύχην, εἶπεν ὁ ἀρχαῖος σοφιστής. Οἱ γονεῖς, ὅσοι ἠμιοίρησαν ἀγωγῆς, εἶνε αὐτοὶ παράδειγμα μιμήσεως ἄξιον διὰ τὰ τέκνα των. Ἄλλ' ἵνα μορφώσῃ τις ἄλλους ὀφείλει οὐ μόνον αὐτὸς νὰ εἶνε μεμορφωμένος, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐργάζεται μετὰ τέχνης, τ. ε. μελέτης καὶ ἐπιστήμης. Ἡ τέχνη διώκει τὴν τύχην, ἡ ἐπιστήμη τὸν ἀπλοῦν μηχανισμὸν καὶ ἐν τῇ παιδαγωγίᾳ.

Ἄξιωμα τῆς ἀγωγῆς, τὸ ὁποῖον ἀείποτε ὀφείλουσι νὰ ἔχωσι πρὸ ὀφθαλμῶν οἱ ἀξιοῦντες νὰ παιδεύωσιν ἄλλους, εἶνε ὅτι οἱ τροφίμοι πρέπει νὰ παιδεύονται οὐχὶ πρὸς τὸ παρόν, τ. ε. πρὸς τὴν ἐνεστώσαν κατάστασιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀλλὰ πρὸς τινὰ μορφήν **βελτίονα**, δυναμένην νὰ πραγματοποιηθῆ ἐν τῷ μέλλοντι, τ. ε. πρὸς τὸ **ιδανικόν** τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος, πρὸς τὸν ἐντελῆ προορισμὸν τῆς! Τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἶνε σπουδαιότατον, κατὰ τὸν γνήσιον πλατωνικὸν διδάσκαλον τῆς Καινιξβέργης. Ἄλλ' οἱ γονεῖς παιδεύουσι συνήθως τὰ τέκνα πρὸς τὴν ἐνεστώσαν κατάστασιν, ὅσονδήποτε διεφθαρμένη καὶ ἂν εἶνε αὕτη! — διότι ἔχουσι πρὸ ὀφθαλμῶν μόνον τὸ συμφέρον, καὶ εἶνε ἄρα καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἠγεμόνες **ἐμπόδια** πρὸς τὴν ὀρθὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Καντίου. Ἄλλ' οἱ μὲν ἠγεμόνες ἔπαυσαν ἔκτοτε νὰ μεταχειρίζονται τοὺς ὑπάρχουσας ὡς **δραγὰς** τῶν σκοπῶν των, ὡς λέγει ὁ Κάντιος: οἱ

δὲ γονεῖς; — Εἶνε ἀείποτε ἀμετάβλητοι! Ἄλλ' ἡ καλὴ ἀγωγή εἶνε πηγὴ εὐτυχίας, πηγὴ παντὸς ἀγαθοῦ εἰς τὸν κόσμον. Μόνον σπέρματα πρὸς τὸ ἀγαθὸν ὑπάρχουσι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Αἴτιον δὲ τῆς κακῆς ἀγωγῆς εἶνε οὐχὶ ἐμφυτος κακία, ἀλλὰ τὸ ὅτι δὲν ὑποτάττουσι τὴν φύσιν εἰς νόμους, τ. ε. εἰς **κανόνας** ἀγωγῆς καὶ πειθαρχίας.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀφεθῆ τὸ πρόβλημα τῆς ἀγωγῆς εἰς τοὺς ἐμπίρους, τοὺς ἱκανοὺς, τοὺς ἐπιστήμονας. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ γίνεται καὶ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτήρις — κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Καντίου ἤρχισεν ἡ ἀναμόρφωσις τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ἐν Γερμανίᾳ. Οἱ μάλιστα πεφωτισμένοι πρέπει νὰ διευθύνωσι τὴν ἀγωγήν. Ἀείποτε οἱ ἰδιῶται ἐπροωστάτησαν εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο. Αὐτοὺς ἐμιμήθησαν οἱ πολλοὶ κατόπιν. Βραδέως πάνυ καὶ βαθμηδὸν προέβη ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὸν προορισμὸν τῆς. Ἡ **πρόσδος ὀφείλεται εἰς ὑπερόχους τινὰς φύσεις, εἰς ἄνδρας πεπρωτισμένους με ἀισθήματα εὐγενῆ, γνησίως φιλόφροντα, ἐργαζομένους πρὸς τὸ γενικὸν ἀγαθόν, ἱκανοὺς νὰ νοήσωσι καὶ νὰ ἐπιτελέσωσι δι' ἔργων τύπον τινὰ ὑψηλότερον, μορφὴν βελτίονα ἀγωγῆς, δυναμένην ἀείποτε νὰ πραγματοποιηθῆ ἐν τῷ μέλλοντι**. — Ταῦτα λέγων ὁ Κάντιος μόνον οὐχὶ δακτυλοδεικτεῖ τὰ εὐγενῆ πνεύματα, τοὺς φιλοσόφους, ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου, τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πλάτωνος, ἄχρι τοῦ Ρουσσώ καὶ ἑαυτοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα ὀφείλεται ἡ εὐδαιμονία τῆς ἀνθρωπότητος, ὀπωσδήποτε καὶ ἂν ἐκλάβωμεν τὴν ἐννοίαν αὐτῆς καὶ τὴν δύναμιν, εἴτε ὡς ἀπλήν εὐτυχίαν δὴλον ὅτι καὶ ἀπόλαυσιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, εἴτε ὡς **εὐπραξίαν καὶ ἐνέργειαν κατ' ἀρετήν**, ὡς ἐφρόνει ὁ Ἄριστοτέλης.

Συμπεραίνοντες λοιπὸν λέγομεν, ὅτι ἡ ἀγωγή ὀφείλει πρῶτον: **νὰ παιδεύσῃ** τὸν ἄνθρωπον, νὰ φροντίσῃ δὴλον ὅτι νὰ ἐμποδίσῃ τὴν αὐξήσιν τῶν ἐνοστικῶν, τὰ ὁποῖα ἔχει κοινὰ πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα, καὶ νὰ προαγάγῃ ἐν αὐτῷ ὅτι ἔχει **γνησίως ἀνθρώπινον**. Ἀποστερεῖ οὕτως αὐτὸν τῆς ἀκριότητος καὶ ἄρα ἐξημερῶνει αὐτόν.

Δεύτερον ὀφείλει: **νὰ μορφώσῃ** αὐτόν, τ. ε. νὰ διαπλάσῃ τὴν **διάνοιαν** αὐτοῦ μάλιστα διὰ τῆς **παιδείας** καὶ νὰ καταστήσῃ ἱκανὸν πρὸς τὸν βίον. Ἡ παιδεία εἶνε ὄργανον πρὸς πάντα σκοπὸν, εἶνε ἱκανὴ καθ' ἑαυτήν.

Διὰ τῆς παιδείας θὰ ἀποκτήσῃ τὴν **φρόνησιν**, τ. ε. τὴν τέχνην τοῦ βίου, ἐξ ἧς καὶ μόνης θὰ καταστῆ ἱκανὸς νὰ ζήσῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, φίλος μετὰ φίλων, καὶ πολίτης λόγου ἄξιος.

Ἄρα οἶμαι τρίτον νὰ διαπλάσῃ αὐτόν **κατ' ἀρετήν**, νὰ μορφώσῃ τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ τὸ **ἠθος**, νὰ καταστήσῃ δὴλον ὅτι τὸν ἄνθρωπον **ἠθικόν**. Εἶνε τοῦτο τὸ ἕψιστον τέλος τῆς ἀγωγῆς, ἡ μόρφωσις τοῦ **χαρακτήρος** δὴλον ὅτι.

Κατὰ τοῦτο ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὡς ἀξίωμα ἠγεμονικὸν ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νὰ **προτιμᾷ** μόνον τὸ ἀγαθόν, τ. ε. νὰ βουλευέται καὶ νὰ πράττῃ κατὰ **ἠθικά ἀξιώματα**. Ἴδου ὁ **χαρακτήρ!** — κατὰ τὸν μεγαλόφροντα φιλόσοφον τῆς Καινιξβέργης.

Ἄναβάλλον εἰς εὐθετον χρόνον, ἵνα μὴ παρατείνω εἰς μῆκος τὸν λόγον, τὴν ἀνάλασιν τοῦ ὅλου συγγραμματος τοῦ Καντίου προσεπιλέγω, ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τούτων ἐν τῇ μικρᾷ σχολικῇ κοινωνίᾳ εἶνε **εὐγενὲς ἰδεῶδες**, πρὸς ὃ ἀξίω νὰ ἠυθμίζωσιν ἀείποτε τὸν βίον καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν οἱ παιδευόμενοι καὶ εὐχόμεαι ἐξ ὅλης καρδίας νὰ πραγματοποιήσωμεν διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς διδασκαλίας οἱ παιδαγωγοῦντες, διότι ἡμεῖς καὶ παιδεῖα καὶ ἀξίωματι εἰμεθα εἰς θέσιν οὐ μόνον νὰ διδάξωμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ μορφώσωμεν τοὺς παιδευομένους **κατ' ἀρετήν**, ὅπερ εἶνε τὸ ἕψιστον τέλος ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Η ΚΩΜΩΔΙΑ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΣΙ.

Ἡ Ἄλ' ἡ χάριτες τέμενος τι λαβεῖν, ὅπερ οὐχὶ πεσεῖται ζήτοῦσαι ψυχὴν εὖρον Ἀριστοφάνους, (ΠΛΑΤΩΝ)

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Οὕτω ὁ Ἀριστοφάνης διέδραμε τὴν κυριαρχίαν ἀπασαν τοῦ πνεύματος: ἐμαστίγωσε τὰς κακίας καὶ τὰ γελοῖα ἐπὶ τῶν ἱερῶν βωμῶν, ὡς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν σοφιστῶν ἢ ἐν τῷ βήματι τῶν ὀρθῶν. Ἄλλ' ὅσῳ τὸ στάδιόν του ἦτο εὐρὺ, τοσοῦτω δυσχερὲς ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ. Πῶς νὰ ἱκανο-

ποίηση δημόσιον ἀπαρτιζόμενον ἐκ στοιχείων τοσούτων διαφορῶν τὴν γέννησιν, τὴν τύχην, τὴν ἀνατροφὴν, τὸν χαρακτήρα, τὴν γνώμην, τὸ συμφέρον; Πῶς νὰ ἐπικρατήσῃ θεατῶν, ὄντων ἅμα καὶ δικαστῶν; Ὅπως ἐπιτύχῃ τοῦ τοιούτου, ὡφελεῖ νὰ κατέχῃ ἔξοχα προσόντα ὡφελεῖ νὰ εἶνε ποιητὴς ἔξοχος ἅμα καὶ εὐχαρὶς γελοιοποιός. Ἡ καθολικότης αὐτῆ τοῦ πνεύματος, ὁ συνδυασμὸς τῶν ἔξοχωτέρων καὶ τῶν μᾶλλον διαφορῶν ἰδιοφυϊῶν, ἐπεφυλάττει τῷ Ἀριστοφάνει ἐξαιρετικὴν θέσιν μεταξὺ τῶν σατυρικῶν, καὶ ἐὰν ἡ ἀληθὲς ὅτι τὰ καλῶς γεγραμμένα δὲν ἀπόλλυνται, τὸ λεκτικόν του ὕφος ἀρκεῖ ὡς ἐξασφαλίσῃ αὐτῷ τὴν ἀθανασία.

Οὐδέεις, πράγματι ἔγραψε τὴν ἀπέριττον ἐκείνην φρόσιν, τὴν σαφῆ, τὴν ἀκριβῆ, τὴν γλαφυρὰν ἣτις τὴν δόξαν τῆς Ἀττικῆς φιλολογίας ἀπειρογάτο καὶ ὡς ἀπομίμησις τοσούτου ζωντῆ καὶ ἀκριβοειῆς ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ διαλέκτῳ εἴρηται. Ἐκεῖ ἐν τῷ εἰρημῷ ῥώμῳ ἅμα καὶ εὐκαμψίαν, τὴν ἐκλογὴν τῶν ὀντων ἀσφαλῆ καὶ ἀβίαστον, τὴν σύνδεσιν τῶν λέξεων ἁρμοστικῶν βγαίνει εἰθὺς πρὸς τὸν σκοπόν, στοχάζεται ἀκριβῶς καὶ πλήττει ἰσχυρῶς καὶ ὅταν ἐπι φαίνεται μόλις θίγων. Ὑπὸ τὴν φαινομένη ἀμέλειαν κρύπτεται τελεία τέχνη. Τοιοῦτος ἐν τῷ διαλόγῳ. Ἐν δὲ τῷ **Χορῷ** ὁ Ἀριστοφάνης ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσαν τοῦ Πινδάρου καὶ Σοφοκλέους βγαίνει ἐπὶ τῶν ἰχνῶν τῶν δύο τοῦτων μεγάλων ἱμνῶδων, χωρῶν μέχρι τῶν ὑψηλοτέρων τῆς ποιήσεως σφαιρῶν τὸ λυρικόν του ὕφος εἶνε τολμηρὸν, ὁρμητικόν, νευρώδες, αἰγλῆν, ἢ ἐμπνευσίς του καλαισθητικῆς.

Ἀπαντες οἱ τόνοι μεθαρμόζονται θαυμασιῶς εἰς τὸ πνεῦμά του. Ὅτε μὲν, ὡς περὶ τὸ τέλος τῆς **Ἐιρήνης**, τυγχάνει εἰδύλλιον ἐμπεποτισμένον τῆς δρόσου καὶ τοῦ ἀρώματος τῆς ἐσοχῆς ὅτε δὲ ἐπιχρῶν φαντασία, ἐλευθέρω, σπινθηροβόλος, ὡς ἐν πολλαῖς σκηναῖς τῶν **Ἄσπιδων**, ἀλλὰ τὸ ἔξοχον δῶρον ὅπερ ἐπερείδει αὐτὸν εἰς τὰ τοσούτων διάφορα ἀπ' ἀλλήλων εἶδη, τυγχάνει ἡ γόνιμος καὶ ἀνεξάντητος φαντασία του ἣτις οὐδέποτε ἀφίνει νὰ διοραθῇ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ἀσθενείας, ἢ κοπώσεως ποιητικῆς. Εἰς τινα τῶν **Παραβάσεων του** τὴν τῶν **Νεφελῶν**, ἐπαίνει ἑαυτὸν διότι ἐποίκιλεν ἐπ' ἀπειρον τὰς ἐπινοίας του ἂν δὲ ὁ προσωπικὸς του οὗτος ἔπαινος εἶνε ἥμιστος μετρίων, τυγχάνει τοῦλάχιστον δικαιοτάτος, οὐδὲν ἴχνος ὄντως ὁμοιότητος εὐρίσκωμεν οὔτε εἰς τὰ ἀντικείμενα ἅπερ ὁ ποιητὴς ἐπὶ τοῦ θεάτρου πραγματεύεται, οὔτε εἰς τοὺς χαρακτήρας οὓς ἐξεκονίζει. Ἀπαντα τὰ δημιουργήματα του εἰσιν ἐξ ἴσου νέα, εὐφυῆ, ἀνεπισσώμενα μετὰ λάμποντος πλούτου ἐν ταῖς λεπτομερείαις, ἀναξωπυροῦντα ἐκαστὴν σκηνῆν, ἀνακαινίζοντα ἀπαύστως τὴν προσοχὴν καὶ τὸν γέλωτα.

Μία τῶν συνθετικῶν μορφῶν δι' ὧν περιβάλλει τὰς ἐννοίας του, εἶνε ἡ ἀλληγορία δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ θεάτρον τοῦ Ἀριστοφάνους εἶνε σειρά γελοιογραφημάτων, ἔνθα πᾶσα ἰδέα ἔλαβε σάρκα καὶ ἀναπαρίστα-

ται ὑπὸ ἀνθρωπίνην μορφήν. Προσωποποιεῖν ἰδέαν ἀφρημένην μεταμορφοῦν αὐτὴν εἰς ὄν ἐμψυχον ὅπως καταληπτότερα τῷ ὄχλῳ καταστή, τυγχάνει πράγματι ἀρμονία τελεία ἐν συνδυασμῷ τῆς **Ἀρχαίας Κωμῳδίας**, τῆς **Κωμῳδίας** ἐκείνης ἐν ἣ ὁ ποιητὴς δὲν φείδεται λεπτομερειῶν τοῦ πραγματικοῦ βίου, ὅσον χυδαῖα καὶ ἀν ὧσιν αὐταί, καὶ ἐξωθεῖ τὴν ὑλικοποιηθεῖσαν ἐξεκόνισιν τῶν παθῶν μέχρις ἀσέμνων κινήσεων, μέχρις ἐπαισχύντου ἐν λόγοις καὶ πράξεσι κυνισμού!

Ἡ πρὸς πᾶσαν σεμνότητα περιφρόνησις αὐτῆ, ἢ ἀχαλίνωτος αὐτῆ τῆς γλώσσης ἀκολασία πολλάκις ἠλέγχθησαν τῷ Ἀριστοφάνει, τινὲς δὲ τῶν νεωτέρων κριτικῶν ἀποφαίνονται ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν ἠθέλην εἶναι οὔτε ἔλασσον χαριεῖς, οὔτε ἔλασσον νευρώδης σεβόμενος τὴν ἠθικὴν. Ἐν τούτοις δίκαιον εἶνε πρὶν τὸν καταδικάσωμεν, νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν ὁ χρόνος καθ' ὃν ἐζη, ἢ τοῦ **Θεάτρον** αὐτῆ γένεσις, τέλος τὸ ποιόν τοῦ ἀκροατηρίου δὲν συνηγοροῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν χροὶν τῶν ἐλαφροντικῶν περιπτώσεων.

Μὴ λησμονώμεν ὅτι ἡ **Κωμῳδία** ὀφείλει τὴν γένεσιν τῆς εἰς τὰς ἐορτὰς ἐκείνας, καθ' ἃς ὁ **Πρίαπος** ἐφορτάζετο παρὰ τὸν **Βάκχον**, καὶ αἱ **φαλλοφορῖαι** ὑφίσταντο ἐτι ὡς θρησκευτικὴ τελετὴ, καθ' ὃν χρόνον ἔγραφεν ὁ Ἀριστοφάνης. Μὴ λησμονώμεν ὅτι αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις ἦσαν ἀπηγορευμένα εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιά. Ἰδίως δὲ ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν τὰς διεπούσας τότε κοινωνικὰς συνθήκας. Οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ οὐδέποτε ἐνόησαν τὴν αἰδῶ, ὡς τὴν ἐννοεῖ ὁ λεπτολόγος πολιτισμὸς μας ἔλεγον τὰ πάντα ἀπερικάλυπτος, καὶ λέξις ἣτις θὰ ἐξανίστη τὸν ἥμιστος ἡμῶν αἰδήμονα, οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον τὸν αἰδημονέστατον ἐξέπληττε τότε. Μὴ ψέγωμεν λοιπὸν τὸν κωμικὸν ποιητὴν ἀκολουθήσαντα τὰ ἔθη τοῦ αἰῶνος του, καὶ ἐὰν αἱ περιγραφαί του εἰσὶ συχνάκις ἄσεμνοι, ψέγωμεν μᾶλλον τὴν κοινωνίαν ἣτις προεκάλε ἐπὶ τοσούτον ἐκτετραχλισμένα χρώματα ἀπεικονίσιν. Ἄναμφιβόλως ὁ Ἀριστοφάνης ἠδύνατο ἦτρον νὰ ἐπιμένῃ ἐπὶ τῶν κυνικῶν τούτων εἰκόνων ἔνθα φαίνεται μᾶλλον ἀρεσκόμενος, δὲν θὰ ἀπέλειπον δὲ καλαίσθητοι ἄνθρωποι καὶ ἐπὶ τῶν συγχρόνων του ἐτι, οἵτινες μᾶλλον διὰ τοῦτο θὰ τὸν ἐξετίμων. Ἄλλ' ὁ ὄχλος ἐκάθητο ἐν μάξῃ ἐπὶ τῶν ἐδωλίων, ἡγάπα δ' οὗτος ἀδρὸν τὸν γέλωτα καὶ τὰς λέξεις γυμνάς, ὁ δὲ ποιητὴς τὸν ἐξυπηρετεῖ κατὰ τὰς ὁρέξεις του, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ θυσίασῃ ἐν τῶν εὐχερῶστερων καὶ ἀσφαλεστέρων μέσων τῆς δημοτικότητός του.

Ὁ Ἀριστοφάνης ἀπῆλause ζῶν τῆς δόξης του, διὰ πανθήμου δὲ ψήφου οἱ μεταγενέστεροι ἐδικαίωσαν τὴν ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ἐξενεχθεῖσαν κρίσιν. Γνωστὸν τὸ μετὰ τὴν θάνην τοῦ ποιητοῦ ἐπὶ τοῦ Πλάτωνος καὶ ἐν ἐπικεφαλίδι τῆς παρούσης μελέτης φερόμενον ἐπίγραμμα. Τὸ ἐγκώμιον δυνατὸν νὰ φανῇ ὑ-

ΣΤΟΝ "ΑΣΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΙΟΛΙΔΟΣ"

Τὴν ἐν Μούσαις δόξαν αὐτῆς αἱ Κυδωνίαι ὀφείλουσιν οὐ μόνον εἰς τὸν παρρησιάζοντα γενεῶν τῶν ἀνδρῶν τὸν ὀπεροχὸν περὶ τὰ Γράμματα ἔρωτα καὶ τὴν ἐπίδοσιν, ἀλλ' ὡς ἐπιμαρτυρεῖ ἡ ἱστορία καὶ εἰς τὴν ἐξοχῶς φιλομύθητον τῶν γυναικῶν ἔρασιν, ἐπ' ἣ ὁ "Αιολικός Ἄστηρ" μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως δημοσιεύει τὸ κατωτέρω ποίημα τῆς ἑσποινίδος, ὡς ἐδοκίμων ἀπαρτῆν πνευματικῆς κινήσεως παρὰ τῷ παρ' ἡμῖν γυναικείῳ φύλῳ.

*Ἡ Μοῦσα μὲ τὰ ὄπλα τῆς, ποῦ
οἱ ὀπαδοὶ τῆς δίδουν
ἀνίκητ' ἀπὸ σύννεφα καὶ κεραυνοὺς περὶ
καὶ γὰ βωμῶ τῆς, ταπεινὸ
ἕνα ἈΣΤΕΡ! στήνει
σὲ μὰ γωνιά, ποῦ πλάκωνε
ὡς τώρα Ἰσκοτεινιά.*

*Δὲν εἶναι μόν' ἡ λάμπη του
ποῦ γύρω μας σκορπιέται
κ' ἡ ὀμορφιά π' ἀχόρταγα
τὸ μάτι ἀντικρύζει
εἶναι καὶ κάποια δύναμι—
ἀλήθεια — μαγική
ποῦ καὶ αὐτὸν τὸν ἄμμοσο
ἀκόμα μαγνητίζει!*

*Κι' ἐγὼ μὲ τόσους στο βωμῶ
νάφιερῶσω πάω
ἀφ' οὔ ἀπὸ τῆ λάμπη του
ποτῶ νὰ φωτισθῶ
γιορτὴ ποῦ δὲ γιορτάζαμε
ὡς τώρα, νὰ γιορτάσω
κι' ἀπὸ καρδιά δλόθερμα'μαζὶ νὰ εὐχηθῶ.*

*Ἡ μὲρα ποῦ ἀνέτειλες
χιλιάδες νὰ γιορτάσης,
σ' ὄλη τῆ γῆ νὰ σκορπισθοῦν
οἱ θησαυροὶ ποῦ κλείς,
ἀδιάκοπα αἱ ἐλπίδες μας
γύρω σου νὰ φτερώνουν
καὶ γλήγορα ἀδελφι σου
ὡσὰν ἐσὲ νὰ δῆς!*

περβολικὸν διὰ τὸν ἀναγινώσκοντα μετὰ εἰκοσι πέντε ὅλους αἰῶνας, εἰκόνας κόσμου μὴ ὑφισταμένου ἤδη. Ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς οὐσιώδεις διαφορὰς τῶν ἔξων, ὁρέξεων, σκέψεων αἵτινες χωρίζουσι τὸν αἰῶνά μας ἀπο τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μεθ' ὅλην τὴν ἀσάφειαν καὶ τὴν ἀναπόφευκτον ψυχρότητα πληθῶς παρρησιάζοντος ἐποχῆς συγγραφικῶν χωρῶν, αἰθανόμεθα ἑαυτοὺς ἔλκωμένους, θελγομένους, τερπομένους δεσποζόμενους τέλος ὑπὸ τῆς θαμβωτικῆς ταύτης Μούσης, τῆς πλουσίως ἐν πνεύματι καὶ ποιῆσει διακεχυμένης ταύτης φαντασίας. Προσπαθήσωμεν ν' ἀναπαραστήσωμεν διὰ τῆς διανοίας ὅποια ὡφελεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀμετρος τέρψις Ἀθηναίου θεατηρίου ἀκροωμένου μιᾶς τῶν σατύρων του, ὅποτε ἐκάστη τῶν ἐθῶν λεπτομέρεια ἐγένετο καταληπτῆ, ἕκαστος ὑπαινιγμὸς εὐθὺ ἐπληττε, τὸ δὲ πρότυπον πολλάκις ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ παρίστατο μεταξὺ τῶν θεατῶν ἀπέναντι τοῦ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀπομιμήματος! Ὅποια πάθη ἐξεγειρόμενα! Ὅποια παραφοραὶ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ὀργῆς! Ὅποια ἐπευφημίαι! Καὶ πῶς ἠσθάνετο ἑαυτὸν πανίσχυρον ὁ κωμικὸς ποιητὴς πρὸ τῶν ὀγκλῶν τούτων καταιγίδων, ὅποτε ἴσως πρὸς τὸν θεὸν τῆς θαλάσσης ἐξήγειρε καὶ ἔταπεινον κατ' ἀρέσκειαν ταύτας!

Ἡ ποιητικὴ δόξα τοῦ Ἀριστοφάνους, ἢ ἐπὶ τοῦ Ἀθηναίου λαοῦ ἐπίδρασις του, οἱ πολυάριθμοι στέφανοι οἱ ἀπονεμηθέντες αὐτῷ κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Βάκχου, ἴδου ἅπανα ἢ βιογραφία του ἢ προσωπικὴν τὸν ἱστορίαν τυγχάνει ἐκ τῶν σκοτεινοτέρων. Ἄγνωστοι ἦτε χρονολογία τῆς γεννήσεώς του ὡς καὶ ἡ τοῦ θανάτου του γνωστὸν μόνον ὅτι αἱ **Νεφέλαι** διδαχθεῖσαι τῷ 424 π. χ. ἦν ἡ πρώτη του κωμῳδία, ὅποτε ὡφελεῖ νὰ εἶναι τριακοντούτης ὄριον πρὸς ἐπιτυχίαν **Χοροῦ**. Ἡ οἰκογένεια τοῦ ποιητοῦ ἦν καταγωγῆς Ροδίας, κατὰ δὲ τὸν Σουΐδαν ἐκεῖσε καὶ ἐγεννήθη κατ' ἄλλους εἶλε τὸ γένος ἐξ Αἰγίνης, αἱ πλεῖστα ὄμως τῶν μαρτυριῶν πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη ἐν Ἀθήναις, ὡν πολίτης Ἀθηναῖος τῆς φυλῆς Πανδιονίδος καὶ τοῦ δήμου Κυδαθηναίων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διδαχθεισῶν κωμῳδιῶν του κατ' ἄλλους μὲν ἀνήρχετο εἰς 54 κατ' ἄλλους δὲ εἰς 44, περιεσώθησαν δ' ἡμῖν 11 ἀκέραιαι, πλὴν τινων χασματων ἐν τοῖς χωρικοῖς τοῦ **Πλούτου**.

(*) Σημ. Ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν διακεκριμένων λογίων ὁ βαθὺς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων γνώστης, ἐγκριτος δ' ἡμῶν ἐν Σμύρνῃ φίλος διηγητὸς κ. Πέτρος Φωτιάδης, ἐψηφισμένος Καθηγητὴς τοῦ Ἀττικοῦ Διαιτοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, πλὴν τῶν διαφορῶν ἐπιτυχῶν διορθώσεων, ἃς ἐπὶ κεκείμενον ἀρχαίων συγγραμμάτων ἐποίησεν, τυχουσῶν τῆς ἐγκρίσεως τῶν κορυφαίων τῆς Ἑσπερίας φιλολόγων, ἐποίησεν ἅμα ἔξαιρέτους διορθώσεις ἐν τῇ ὑποθέσει τοῦ ἀρχαίου κεκείμενου τῆς ΛΥΣΙΣΤΡΑΤΗΣ τοῦ Ἀριστοφάνους, ἵαν ἐπιδοκίμασθαι ἐπὶ τοῦ κ. Χατζιλάκα. (Ἰδ. "ἈΘΗΝΑΝ", περιοδικὸν σύγγραμμα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρίας τόμον δέκατον σελ. 94.)

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ ΖΑΠΛΟΥΤΟΙ & ΖΩΓΡΑΦΟΙ ΛΙΜΩΤΤΟΝΤΕΣ

Ὁ ὡς
Καθη-
γητῆς τῶν
ἐμπορικῶν μα-
θημάτων ἐν τῷ
καθ' ἡμᾶς Γυμνασίῳ
προσληφθεὶς ἐφέτος ἁ-
ειόλογος νέος κ. Δ. Βογα-
ζιανός, ἐκ τῶν ἐνθέρμων φι-
λῶν τοῦ "Αιολικοῦ Ἀστῆρος,"
ἐπέδωκεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν
τὴν ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον ὡραίαν αὐ-
τοῦ μελέτην, ἥτις τὸ διδακτικὸν μετὰ
τοῦ τεχνικοῦ συνδυάζουσα μετὰ πολλῆς
ἀναμφίβολως εὐαρεσκείας θέλει ἀναγνω-
σθῆ.

Α'

Κατὰ τοὺς κλασσικοὺς λε-
γομένους χρόνους, μεγαλο-
πρεπεῖς ἀστέρες ἀνέτειλαν ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ
δρίζοντος, διέγραψαν τὴν ὠρισμένην αὐτοῖς
τροχίαν, καὶ ἀφ' οὗ διέλαμψαν ὡς μεγάλοι
συγγραφεῖς ἢ διάσημοι καλλιτέχναι, ἐσθέ-
σθησαν καταλιπόντες ἀθάνατα κειμήλια, ἀ-
νεξίτηλα μνημεῖα τῆς διαβάσεώς των.

Μετὰ μακρὰν περίοδον, καθ' ἣν τέχναι
καὶ γράμματα ὑπνωττον ὑπὸ μανδραγόραν
ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, ἢ φιλομουσία προσδευτικῶν
Παπῶν καὶ ἰσχυρῶν εὐγενῶν ἀφύπνισεν
αὐτὰ καὶ προσέδωκε νέαν ὄθησιν εἰς τὴν
καλλιέργειάν των. Ἐν τῷ κυκεῶνι τότε τῶν
μαχῶν τῶν ἀγριοτήτων καὶ τῶν τρικυμιῶν
τῶν Μέσων Χρόνων, ἀνέδυσαν ὡς νῆσοι νέαι
διάνοιαι, νέοι καλλιτέχναι. Ἦκμασαν Μιχα-
ηλάγγελοι καὶ Ραφαήλ, Μουρίλλοι καὶ Που-
σέν, Ροῦμπενς καὶ Βατώ, ὑπερέβαλον ἀλλή-
λους κατὰ τὴν φυσικὴν ἀναπαράστασιν, τὴν
ζωηρότητα τῶν χρωμάτων καὶ τὴν αἰθερίαν
πτῆσιν, δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως νὰ ἐξιχθῶσιν
εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο τῆς τελειότητος, εἰς ὃ οἱ
σοφοὶ αὐτῶν διδάσκαλοι εἶχον ἀνέλθει ποτέ.
Ἐκείνοι ἔζων ὑφ' ὄλως ἀλλοίας ἢ οἱ καλλι-
τέχναι τῆς σήμερον περιστάσεις. Ἀνετρά-
φησαν ὑπὸ οὐρανὸν ἀνέφελον, τὸ μέτωπόν
των δὲν ἠυλάκου ἢ ἐλαχίστη ζυτὶς δεικνύ-
ουσα τὰς δοκιμασίας δι' ὧν διήλθον, τὸ πνεῦ-
μά των δὲν ἀπησχόλει ἢ ἐξεύρεσις βιοπο-

ριστικῶν μέσων ἄλλ' ἢ φαντασία των με-
τηρσιούτο ἐλευθέρα εἰς ἀπροσπέλαστα ὕψη,
καὶ ὁ χρωστήρ ἢ ἡ γλυφίς των ἀναπαρίστα
πιστῶς τὰς ἐξόχους ταύτης συλλήψεις. Βι-
οῦντες ἐν πόλεσιν, ὧν οἱ ἄρχοντες κατε-
νόουν τὴν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιρροὴν παν-
τὸς καλοῦ καὶ ὠραίου, ἀπελάμβανον μεγί-
στων τιμῶν, διότι αὐτοὶ ἐμόρφουν ἐν
μουσικῇ (Πλατ. Κρίτων) συμβάλλοντες εἰς
τὸ ἔργον τῶν διδασκάλων.

Οἱ καλλιτέχναι τούναντίον τῶν νεωτέρων
χρόνων, βεβαρημένοι ὑπὸ τὸ κράτος τῶν
παραδόσεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, αἴτινες πα-
ρέστησαν αὐτοῖς Βοεμοὺς βρακενδύτας, τυ-
χοδιώκτας καὶ ἀπατεῶνας, ἐπὶ μακρὸν ἡ-
γωνίσθησαν ὅπως διὰ τοῦ ταλάντου των κα-
ταρρίψωσι τὸν φραγμὸν τοῦτον, πλὴν ὁ λα-
ὸς ἠρνεῖτο ν' ἀναγνωσῆσιν τὴν ἀξίαν των, ἐ-
δολοφόνει τὴν ὑπαρξίν των! . . .

Σήμερον, εἶνε ἀληθές, ἡ θέσις τῶν καλ-
λιτεχνῶν ἐβελτιώθη πῶς. Ἄλλ' ἂν ἀναμ-
φήριστον τυγχάνη ὅτι ἔνιοι αὐτῶν ἐσχημά-
τισαν κολοσσιαίας περιουσίας, μήπως δὲν
εἶνε ἀληθές ὅτι πλείστοι μεγάλοι καλλιτέ-
χναι ἔμειναν ἐπὶ ἡμέρας ὄλας νήστεις, τινὲς
δὲ ἐξέπνευσαν ἐπὶ τῆς ἀχυροστρωμνῆς νοσοκο-
μείων, καθ' ἣν στιγμὴν ἐν μόνον ἔργον των
ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐξαγάγῃ τῆς ἐνδείας δεόν-
τως ἐκτιμώμενον;

Τὸ στάδιον τοῦ καλλιτέχνου εἶνε ὁμολο-
γουμένως τὸ εὐγενέστερον, καθόσον οὗτος
ἀποσκορακίζει τὴν σφαῖραν τῆς ἐλαττωμα-
τικότητος, ἐξαίρεται εἰς ἰδανικοὺς κόσμους
καὶ ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς
φύσεως, ὡς συνεχῶς μελετᾷ, παράγει πᾶν τὸ
καλὸν καὶ τέλειον. Ἀπὸ ἐπαγγελματικῆς
ὁμῶς ἀπόψεως θεωρούμενον, τὸ στάδιον τοῦ
καλλιτέχνου εἶνε προβληματώδες, διότι σπα-

νίως θεραπεύει τὰς ὑλικὰς τούτου ἀνάγκας,
τούναντίον δὲ πληροὶ αὐτὸν πενίας καὶ ἀ-
πογοητεύσεως ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων φθίνει
ὁ βίος του. περιστέλλεται ἢ φαντασία του,
ἐκπνέει ὁ χρωστήρ του . . . Πόσα ὀνόματα
ἐνδεῶν περικλείει τὸ πολυσέλιδον μαρτυρο-
λόγιον τῆς καλλιτεχνίας, οὐ αἰ ἀλγεῖναι
ἀφηγήσεις σπαράττουσι τὴν καρδίαν καὶ μᾶς
ἀναγκάζουσι νὰ πορήσωμεν πῶς οἱ δυστυχεῖς
οὔτοι ἐχάραξαν τόσον θαυμασίας εἰκόνας ἐν
μέσῳ τηλικούτων δεινῶν!

Ἦδη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς
τῆς Ἑλλάδος, Πρωτογένης ὁ Ρόδιος ἔβαφε
τρόπιδας πλοίων ἐλλείψει ἐπικερδεστερας
ἐργασίας, κατὰ δὲ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀνα-
γεννήσεως τῶν Καλῶν Τεχνῶν, ὅτε περι-

Ἡ ΜΑΥΡΗ ΚΑΡΔΙΑ ΠΡΟΤΟΤΥΠΟΝ ΚΥΔΩΝΙΑΤΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὁ γαλατᾶς σὰν εἶδε τὸ καπνὸ χωρὶς
νὰ χάσῃ καιρὸν τραβᾷ ἀπ' τὴ πλατεῖα ζώ-
νῃ του τ' ἀχώριστο πολύκροτό του ποῦ
ἐπίτηδες τῶγε παραγγελιὰ σ' τὸ πρῶτο
ἐξάδελφό του τὸ Κοσμᾶ τῆς θεῖας του
Διαλεχτῆς ποῦ ἦτο σ' τὴν Ἀμερικὴ καὶ
πυροβολᾷ σ' τὸν ἀγέρεα γιὰ νὰ πάρουνε
εἶδησι. Κατόπιν ἔδωκε πέντ' ἔξ κλωτσιαῖς
δυναταῖς σ' τὴ θύρα τοῦ Τζιρίτη, μὰ τοῦ

φρόνησις περιέβαλλε τοὺς μύστας των, ὁ μὲν
Στέφανος Λόχγερ, οὗ τὰ ἔργα ἀμφισθητοῦ-
σι σήμερον τὰ Ἀγγλικὰ καὶ Γερμανικὰ μου-
σεῖα, ἀπέθανεν ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Κο-
λωνίας, ὁ δὲ διδάσκαλος τοῦ Ραφαήλ Πε-
ρουζὲν διήλθε περιόδους ὀδυνηρᾶς πτωχείας,
καθ' ἣς νυχθημερὸν εἰργάζετο πλησίον ἀ-
θλοῦ ξυλίνου κιβωτίου, ὅπερ τῷ ἐχρησίμευεν
ὡς κλίνη.

Κυδωνίαι

Δ. Βογαζιανός

κάκου! ἦταν' ἀπὸ μέσα γερεὰ μανδαλω-
μένη.

Ἡ κυρὰ Γιωργοῦλα σὰν εἶδε πῶς ἄλ-
λος τρόπος δὲν γίνεται νόμισε καλὸ νὰ δεῖξῃ
σ' τὸ γαλατᾶ τὸ μικρὸ κλειστὸ παραθυρά-
κι τὸ παλὸ ποῦ ἦτο ἀπ' τὸ πίσω δρό-
μο σ' τὸ σπητάκι τῆς Ἑλένης ποῦ φαινό-
ταν' τὸ πέρασμα σ' τὴ ταράτσα τοῦ Τζιρί-
τη περὶ εὐκολα ἀπὸ ἓνα φεγγίτη τῆς στέ-
γης.

Κι' ὁ γαλατᾶς σὰν τὰ ἐρίφια καὶ τὰ γί-
δια του εὐκολοκίνητος μ' ἓνα πήδημα σ' τὰ
παλὰ κλειστὰ παραθυρόφυλλα ποῦ ἔλει-
πε ἓνα μικρὸ κομμάτι σανίδι, ἐπέτυχε
νὰ τὰ σπάσῃ καὶ νὰ τ' ἀνοίξῃ καὶ νὰ βρε-
θῇ σ' τὸ σοφᾶ κάτω ἀπ' τὸ πάτωμα ποῦ
κοίτετο ἡ Ἑλένη.

Ἄνεβαίνει τὴ σκάλα καὶ σ' τὸ ἔξω "γα-
γάτι" ποῦ ἦταν' γεμάτο ἀπὸ καπνὸ κύ-
ταξε τὸ φεγγίτη.

Λογάριασε πῶς ἤθελε μιὰ σκάλα γιὰ
νὰ φθάσῃ! ψάχνωντας ἐδῶ κι' ἐκεῖ πιά-
νει ἓνα τραπέζι. τὸ βάλει κάτ' ἀπ' τὸ
φεγγίτη κι' ἀναβαίνει, μὰ πάλι ἓνα μέτρο
ὑψος περίσσευε, ζητεῖ νὰ βοῆ κανένα
κάθισμα, γυρνᾷ καὶ βλέπει τὴ θύρα τοῦ
δωματίου ποῦ ἦταν' ἡ Ἑλένη.

Ἀνοίγει, μβαίνει μέσα καὶ τί νὰ ᾄδῃ;
Ἐνα ξηρὸ κορμί, χλωμιασμένο, βυ-
θισμένο, ποῦ μόνον τὸ λιβάνι καὶ τὰ νε-
κροκέρια τᾶλειπαν.

Ῥάγισε ἡ καρδιά του σ' ὅτι ἔβλεπε

τριγύρω του .

Σ' τὴν ἀρχὴ τοῦ φάνηκε μιὰ ὄπτασις καὶ ἔτριψε τὰ μάτια .

Προχωρεῖ περὶ μέσα καὶ πλησιάζει τὴν Ἑλένη .

Ὡ! διάολε! ἐμουρμούρισε . Ἄνθρωπος πεθαμένος καὶ κοπέλλα, σ' ἓνα ξρ-μο καὶ κλειστὸ μανδρὶ καὶ καπνὸς καὶ κακομοιριά!

Τρέχει σ' τὸ κατάκλειστο παραθύρι, μὲ μιὰ γροθιά φέρνει τὸ φῶς μέσα καὶ φωνάζει τὴ θειά Γιωργοῦλα νάρθη σ' τὴ θύρα ποῦ κατεβαίνει ν' ἀνοίξει .

Στὸ μεταξὺ αὐτὸ καὶ λίγος κόσμος πρόφταξε .

—Μωρὸ θειά! τίνος εἶν' αὐτὸ τὸ σπῆτι καὶ ποιά πεθαμένη κλειστὴ εἶνε μέσα ;

—Χριστὸς καὶ Παναγιὰ γιέ μου, ἔλα δά!

—Ἐλ' ἀπάνω νὰ δῆς καὶ ἐγὼ πάγω σ' τὸ φεγγίτη. Μόνο νερὸ φώναξε τὴ γειτονειά νὰ μου στείλουν ἀπ' τὸ μέρος τοῦ Τζιρίτη .

Ἡ θειά Γιωργοῦλα κατάλαβε ὅτι ἡ Ἑλένη ἦ ξεχασμένη, ἡ καταφρονημένη ἦταν ἡ πεθαμένη ὅπως ἔλεγεν ὁ γαλατᾶς . Καὶ μ' ἓνα λυγμὸ, ποῦ μόνο μιὰ πικραμένη μάννα μπορεῖ νὰ ξεφωνήσῃ, μὲ μιὰ θλίψη ποῦ λὲς ὅτι ὀίχνη τὴ κατάρρα καὶ τὸ βαρὺ ἀνάθεμα σ' τὸ κακοβγάλτη κόσμο, ἀντίκρουσε τ' ἀγγελικὸ ἐκείνο σῶμα σ' τὴ ψυχὴ, καὶ τὸ σκελετὸ σ' τὸ παράδεσμα τῆς ἀρρώστειας .

Ἦταν τὸ πρῶτο βλέμμα τ' ἀνθρωπινὸ πῶπεσε ἐπάνω τῆς ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀγωνία ἀπὸ τόσα φαρμάκια .

—Ἀχ! Κόρη μ' κακογραμμέν' κατατρεγμέν' κοπέλλα! Καὶ τὰ μάτια τῆς τὰ δακρυσομένα στείλαν τὴ πρώτη δροσιὰ σ' τὸ ξηρόχλωμο ἐκεῖνο πρόσωπο .

Χωρὶς νὰ χάνη καιρὸ μὲ λίγο νερὸ ποῦβρε μέσα σ' ἓνα σταμνάκι, ἀπ' οὗ λίγο τὴν συνέφερε καὶ τὴν εἰσιγούρισε κατόπιν μὲ βοήθεια καὶ δυὸ τριῶν ἄλλων πῶτρεξαν ὕστερα σ' τὴ διάδοσι τῆς φωτιᾶς—ποῦ ἄλλοι τρέχουν νὰ βοηθήσουν καὶ οἱ περὶ πολλοὶ γιὰ πλιάτσικο—τὴν πῆρε ἀπ' ἐκεῖ σ' τὸ σπῆτι τῆς .

—Ἐχ' ὁ Θεὸς κόρη μ', ὅπως καὶ ὅπως θὰ περάσωμε, κύτταξε νὰ σάσης, ἐγὼ μαι μάννα σου δυὸ ψυχαῖς θὰ ζήσωμε .

Ἡ κυρὰ Γιωργοῦλα, ποῦ δὲ θέλησε νὰ μπῆ σὲ κόσμο ἦταν ἡ περὶ ἀγαπημένη γιορτοῦλα ἀπ' ὅλα τὰ καλὰ σπῆτια· χωρὶς ὄρια ἔχαιρεν ἐμπιστοσύνη· ἐκείνη ἤθελε νὰ παρασταθῇ σ' ταῖς μεγάλας κυρίαῖς σ' τὴ χαρὰ καὶ σ' τὴ θλίψι των· ἤθελε νὰ πάγῃ σ' τὰ ἐμπορικὰ νὰ παραγγεῖλῃ τὰ μεταξωτά, νὰ πάγῃ σ' τὸ Παπτᾶ Ἀρσένη τὸ Πνευματικὸ τὴ προσφορὰ καὶ τὸ ἀνάμα· νὰ νάψῃ τὸ κανδῆλι τοῦ Πατέρα σ' τὸ μνημόρι, καὶ νὰ βάλῃ τὸ σφάνι τὸ μαγατίκο σ' τὴ πλάκα τῆς πεθαμένης μοναχοκόρης .

Γιὰ ταῖς τόσαις ἐκδουλεύσεις κάθε Σαββατόβραδο ἤθελαν νὰ τὴν στείλουν μὲ ταῖς ὑπερέτριαις των παχὺ παχὺ δῶρο καὶ μὲ τὸ ὕψωμα ποῦ ἤθελε νὰ πάγῃ τὸ πρωτ', τὸ εὐλογημένο, ξάναποκτοῦσε δικαιώματα γιὰ τὴν ἄλλη ἑβδομάδα .

Τώρα πάλι μὲ τὴ ψυχοκόρη τῆς φυσικὰ θὰ κέρδιζε περὶ πολλὰ συμπάθεια, γιὰ τὸ κέντημα καὶ τὸ δάψιμο καὶ αἱ δουλειαῖς τῆς Ἑλένης εἶχανε “νάμι καὶ δὲν εἶχανε “ταῖρι .”

Ἄς τὴν εἶχε ὁ κόσμος “ξενοματισμένη” ἡ κυρὰ Γιωργοῦλα χωρὶς “νὰ μπῆ σὲ κόσμο” ἤξερε τί θὰ πῆ κόσμος· τί θὰ πῆ “ἀθλογῆ” τί θὰ πῆ “κακογλωσσά .”

Ὁ Πνευματικὸς ὁ Παπτᾶ Ἀρσένης δὲν παρέλειπε νὰ λέγῃ πάντα σ' τὴ ξαγόρευσι “Γυμνὸς ἦμην καὶ συνηγάγετέ με” ἀσθενῆς καὶ ἤλθετε πρὸς με” “ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε .”

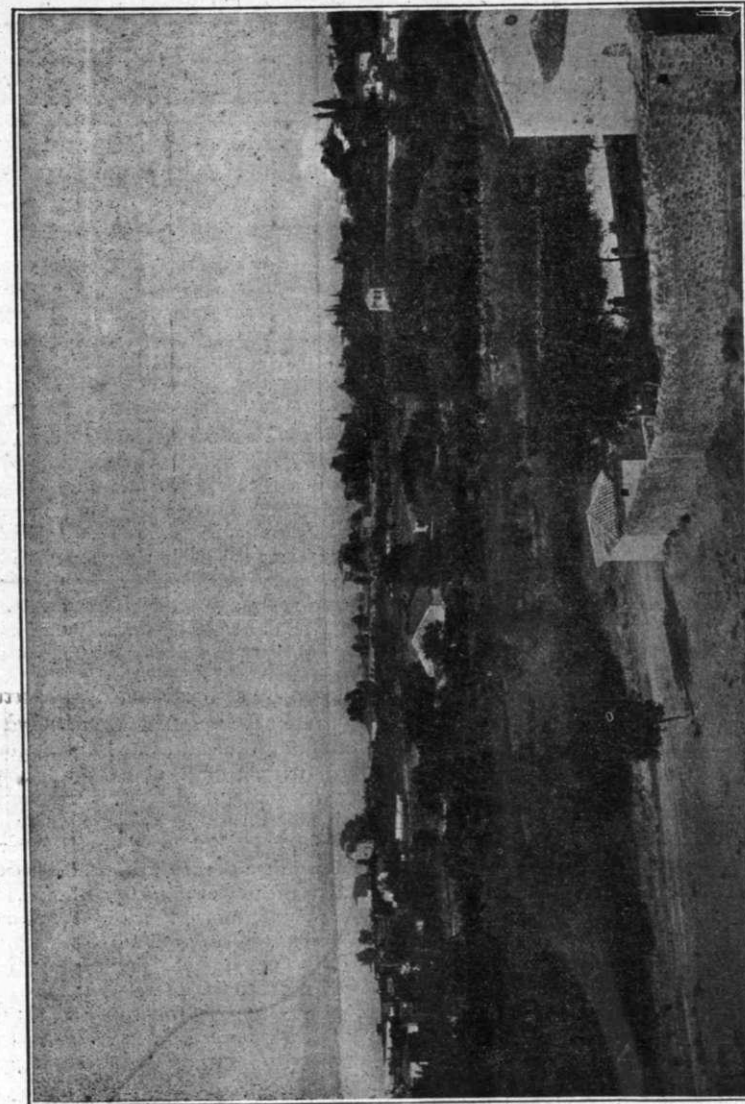
Ἐκείνη ζοῦσε γιὰ τὴ ψυχὴ τῆς καὶ δὲν εἶχε ξεχάσῃ τὸν ἀδικο σκοτωμὸ τῆς Σοφίτσας τῆς ὀρφανῆς, τῆς κόρης τοῦ Ζάγρο ποῦ τὰ λόγια τοῦ κόσμου εἶχανε κἀνὴ φονιάδες τὰ δυὸ τῆς τ' ἀδέρφια καὶ σ' τὸ ξεψύχημά τῆς ἡ ἀδικοβγάλτρα τσοκαροῦ φώναζε τὴν ἀλήθεια .

—Εἶδαν πολλὰ τὰ μάτια μου κόρημ! Μὴ σὲ τρώγει ὁ καῦμός ποῦ σὲ ξενομάτισαν . Οὐ - - - καὶ ποιόν δὲ λέν!

—Ἀχ! κυρὰ Γιωργοῦλα! ἡ καρδιά μου εἶνε μαύρη! Θεὸς σχωρέσ' τὸ κόσμο!

Δόξα σοι ὁ Θεὸς!

Στὸ φτωχόσπητο τῆς κυρὰ Γιωργοῦλας—ποῦ θὰ τὸ ζηλεύανε πολλὰ ἀρχοντόσπητα γιὰ τὴν εἰρήνην του—ἡ Ἑλένη

ΠΡΟΣΤΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ - ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ

Εἰκὼν ληφθεῖσα ἐπίτηδες διὰ τὸν Αἰολικὸν Ἀστέρα ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου ἐν Σμύρῃ φωτογράφου κ. Λίνδ

ἔμενε μαζὶ μὲ τὰς ἀναμνήσεις τῆς .

Ἐλεγεσ πῶς σ' τὸ σπῆτι αὐτὸ κατοῖ- κησεν ἡ θεοσκέια ζωντανή, πῶς ἦταν σωστὸ Ἄγιον Ὄρος!

Ἐκεῖ μέσα μποροῦσε κανεὶς ν' ἀκούσῃ μιὰ ἀλήθεια, ποῦ ὁ πειότερος κόσμος τὴν λέγει ἅμα θέλῃ νὰ πῆ ψέματα! . “Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν” .

Ἡ περὶ μεγάλη αὐτὴ ἀλήθεια ἐβγαί- νε ἀπ' τὰ βάθη τῆς Μαύρης Καρδιάς τῆς Ἑλένης .

Τὰ λόγια αὐτὰ ἂν ἐβγαίνουν ἔτσι ἀπὸ κάθε καρδιά, τὶ φωτεινὸς ποῦ θῆταν ὁ κόσμος!

(Ἀκολουθεῖ)

Βάσος Ἀλιστράτης

ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΟΙ ΚΑΡΠΟΙ

Α

Ὁ εὐφημῶτα ἐν Σμύρῃ γνωστὸς καὶ ὡς Καθηγητῆς τῶν Ἐμπορικῶν καὶ ὡς ἐγκυκλοπαιδικῆτος δημοσιολόγος κ. Εὐάγγ. Σαρίκας εἰρησετήρῃ ἄνω ἐπιστελῆ ἤμιν τὴν κατωτέρω ἀξιόγνωστον πραγματείαν, ἣν πεποιθῆμεν ὅτι μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος θέλουσι παρακολουθεῖν οἱ φιλομαθεῖς ἀναγνώσται μας.

Καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας τὸ ἐμπόριον τῶν δημητριακῶν καρπῶν, σχετιζόμενον πρὸς τὰς θεωρίας τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον τῆς φροντίδος τῶν Κυβερνήσεων καὶ τῶν ἰδιωτῶν καὶ ὑπεβλήθη εἰς διαφόρους Ἐπικρατείας ὑπὸ θεσμοθεσιῶν ποικίλων καὶ ἀντιθέτων, ὧν σκοπὸς ἦτο νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἀφθονίαν καὶ εὐθηνίαν αὐτῶν. Δυστυχῶς ὅμως ὅλα αἱ περὶ σιτηρῶν Εὐρωπαϊκαὶ Νομοθεσίαι, ἐπέφερον ἀποτελέσματα ὅλως ἀντίθετα τῶν προσδοκωμένων, διότι δὲν ἔλαβον ὡς βᾶσιν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου.

Ὡς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἡ ἀπαγόρευσις τῆς εἰσαγωγῆς τῶν δημητριακῶν καρπῶν, αἱ διαφοροὶ περὶ τούτων Εὐρωπαϊκαὶ θεσμοθεσίαι εἰσὶν ἀντίθετοι.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπῆρξε πάντοτε ἀντικείμενον ζυγῆσεων, δὲν ὑπάρχει ὅμως ἀμφιβολία, ὅτι τὸ σύστημα τῆς ἐλευθερίας τῆς εἰσαγωγῆς θέλει ὑπερισχύσει, καθόσον τὰ εὐάρεστα ἀποτελέσματα τοῦ συστήματος τούτου εἰς καιροὺς σιτοδείας, ἀνεφάνησαν μεγάλα.

Ἡ ἐλευθερία τῆς ἔξαγωγῆς οὐδέποτε εἶνε ἐπιφοβός, ὡς δυναμένη δῆθεν νὰ ἐπιφέρει ἐσωτερικὴν σιτοδείαν, διότι οἱ ἔμποροι δὲν ἐνεργοῦσιν ἔξαγωγήν ἐκ μερῶν διατηρούντων τὰς τιμὰς εἰς ἀνατιμήσιν, ἀλλὰ τοῖναντιον καταφεύγουσιν εἰς μέρη εἰς ἃ ἡ ἀφθονία τῆς εισοδείας διατηρεῖ τὰς τιμὰς μετριωτέρας.

Τοῦτο τυγχάνει θαυμασίον ἀποτέλεσμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου, ἧτις ἐπιτυχέστερα πάσης θεσμοθεσίας, ἐπιφέρει καθ' ὅλας τὰς ἀγοράς τὴν ἰσορροπίαν τῶν τιμῶν τῶν ἐμπορευμάτων.

Αἱ Ἐπικρατεῖαι ἐν αἷς ὁ σίτος εὐρίσκειται ἐν ὑποτιμῆσει, εἴτε λόγῳ τῆς ἀφθόνου παραγωγῆς του, εἴτε λόγῳ τῆς εὐκόλου καλλιέργειάς του,

π. χ. ἐν τῇ Ἀμερικῇ καὶ τῇ Ρωσίᾳ, δὲν περιέρχονται βεβαίως εἰς τὴν ἀνάγκη ν' ἀπαγορεύσωσι τὴν εἰσαγωγήν τῶν ξένων δημητριακῶν, διότι ἡ ἀπαγόρευσις αὐτῆ θέλει εἶσθαι ἀνευ ἀποτελέσματος.

Οἱ ἀπαγορευτικοὶ Νόμοι ἔχουσι σπουδαῖον ἀποτέλεσμα ἐν ταῖς Ἐπικρατείαις, ἐν αἷς οἱ δημητριακοὶ καρποὶ διατελοῦσι πάντοτε ἐν ἀνατιμῆσει εἴτε διότι δὲν ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ ποσοῦ τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων ἡ ἀπαιτουμένη ἀναλογία, εἴτε διότι οἱ ἐπιβεβλημένοι δασμοὶ θεωροῦνται ὑπερογοί.

Αἱ σιτοδεῖαι δὲν εἶναι παγκόσμιαι, διότι ὅταν Ἐπικρατεῖα τις συγκομίζει ἑλλιπῆ εισοδείαν, ἕτερα συγκομίζει ἀφθονον, καθ' ἑκάστην δὲ ἡ πείρα ἀποδεικνύει, ὅτι διὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς εἰσαγωγῆς, πᾶσα Ἐπικρατεία ἀναλόγως τῶν φυσικῶν ἢ τυχαίων αὐτῆς ἀναγκῶν, θέλει ὠφελεῖσθαι ἐκ τῆς ἀφθονίας τῆς ἄλλης Ἐπικρατείας καὶ τοιοῦτοτρόπως οἱ λαοὶ δὲν θέλουσιν ὑποφέρει τὰ φρικαλέα δεινὰ τοῦ λιμοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀφθονίας τῆς γείτονος αὐτῶν. Κατὰ ἀκολουθίαν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου θεωρουμένης ὡς ἀναποφεύκτου, ἰδίᾳ δὲ ὡς βᾶσεως τῆς εὐκόλου συναλλαγῆς τῶν λαῶν, δέον αὐτῇ νὰ προστατεύηται καὶ ἐμφυγχῶται ὑφ' ὅλων τῶν Κυβερνήσεων.

Τὸ γενικὸν συμφέρον ἀπαιτεῖ, ὥστε αἱ τιμαὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς πρώτης ἀνάγκης καὶ ἰδίως τῶν δημητριακῶν καρπῶν, διατελοῦσιν ὅσῳ τὸ δυνατόν ἐν ἰσοτιμίᾳ μεταξὺ τῶν διαφόρων Ἐπικρατειῶν, ἡ σωτήριος δ' αὐτῆ ἰσορροπία πρέπει νὰ εἶναι ὁ σκοπὸς ὅλων τῶν Κυβερνήσεων ἄλλως τὰ πλοῦτη καὶ ἡ φαινομενικῆ εὐεξία ἡ σχηματιζομένη διὰ τῶν τελωνειακῶν ἀπαγορευτικῶν διατάξεων, εἰσὶν εὐεξία καὶ πλοῦτη ἐπίπλαστα.

Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς ἔδωκεν ὠθησιν μεγάλην καὶ σημασίαν πολιτικὴν καὶ ἐμπορικὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ σίτου, ἡ δὲ Ρώμη εἰς τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας τῆς δόξης κατέκτησε τὴν Αἴγυπτον διὰ

νὰ χορηγήσῃ εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς τὰ δημητριακά προϊόντα τῆς εὐφόρου ταύτης χώρας καὶ ἐμάχετο ὑπὲρ τῆς Σικελίας διὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν μεγάλην ταύτην τῶν σιτηρῶν ἀποθήκην τῶν Ρωμαίων.

Σήμερον αἱ πολιτικαὶ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν σχέσεις ἀφίνουσιν εἰς τὴν φροντίδα τοῦ εἰρηνικοῦ ἐμπορίου, τὴν πρόβλεψιν τῶν ἀναγκαίων διὰ τοὺς λαοὺς δημητριακῶν καρπῶν, ὡν ἡ καλλιέργεια ἀνέρχεται εἰς τὴν ἀρχαιότητα.

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἔνεκα τῆς δυσκολίας τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως ἀσφαλείας τῶν ὁδῶν καὶ τῶν θαλασσῶν, οἱ δημητριακοὶ καρποὶ κατηναίοντο σχεδὸν εἰς τοὺς τόπους τῆς παραγωγῆς τῶν, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Μεσαίωνος, ἀντὶ τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν νὰ ἀναπτύσσεται καὶ εὐδοκιμῇ, ὡς ἦν ἐπόμενον, διετελεῖ τοῖναντίον, ὡς πολλοὶ τῶν ἱστορικῶν μνημονεύουσιν ἐν περιορισμένη καταστάσει.

Μεθ' ὅλας τὰς παντοειδεῖς δυσκολίας ταύτας, ἡ καλλιέργεια καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν δημητριακῶν, ἐν τε τῇ Εὐρώπῃ καὶ ταῖς ἄλλαις ἡπείροις κατέχει τὴν πρώτην θέσιν.

Ἐπιστημονικῶς αἱ λέξεις "Δημητριακοὶ Καρποὶ" συμπεριλαμβάνουσιν, ὅλα τὰ σπόρμα, ἅπανα χρησιμεύουσιν ὡς τροφὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων, τοιαῦτα δὲ κυρίως εἰσὶν: ὁ Σίτος ἢ Βρώμη (σίκαλις) ἡ Κριθή, ὁ Ἀραβόσιτος καὶ ἡ Βρώμη.

Σμύρνη

Εὐάγγ. Σαρίκας

(Καθηγητῆς Ἐμπορικῶν)

Ἐκεῖ εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ θεαματικοῦ λόφου τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ ὁμώνυμον Ναὸν εὐρίσκειται Μεγάλῃ Εἰκὼν πέντε Ἀγίων Ἀθλητῶν τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὸ γνωστὸν ὄνομα "τῶν Ἀγίων Ἀκινδύνων."

Ἴσως ἡ μνήμη τῶν Ἀγίων Ἀνδρῶν τούτων νὰ παρηχέτο ἀπαράτητος ὅπως τόσων καὶ τόσων ἐκ τῆς πληθύος τοῦ Χριστιανικοῦ Μαρτυρολογίου.

Ἐνταῦθα ὅμως οἱ Ἅγιοι Οὗτοι, ὧν ἡ μνήμη συμπύπτει τὴν δευτέραν Νοεμβρίου ἐφάνησαν τυχηροί, τολμῶ νὰ εἶπω, ὑπὸ δύο ἐπόψεις, ὧν ἡ μία δὲν πρέπει νὰ διαφύγη τὴν προσοχὴν οὐδενὸς Κυδωνάτου ἀπὸ τριακονταετίας περὶ του κα-

ρακολουθοῦντος τὰ καθ' ἡμᾶς.

Καὶ παραλείπων τὴν πρώτην, καθ' ἣν οἱ Ἅγιοι Οὗτοι μάρτυρες εορτάζονται μετὰ περισσῆς εὐλαβείας, μεταβαίνομεν εἰς τὴν δευτέραν.

Ἐγεννήθησαν καὶ ἄλλοι μὲν αὐθωρεὶ ἀπέθανον ἐν αἰωνία μνήμῃ, ἄλλοι δὲ μετὰ φωσφορικὴν δύναμιν πάλαι ποτὲ διέλαμψαν καὶ ἐσβέσθησαν Σύλλογοι καὶ Σωματεῖα εἰς τὰ ἱστορικὰ Ἀρχεῖα ἐπαναπαυθέντες. Οὐχ ἦττον ὅμως ἐν ἀφανείᾳ, ἀνευ διαφημίσεως, ἀνευ κανονισμῶν, Προεδρείων κ. λ. π. ἰδρύθη πρὸ τριακονταετίας σχεδὸν καὶ ὑφίσταται καὶ θὰ ζῆ ἐν ὄλῃ τῇ σοβαρᾷ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς δικαιολογούσα καὶ τὸ Ὅσιον ὄνομά της "Ἡ Ἀδελφότης τῶν Ἀγίων Ἀκινδύνων."

Καὶ ἀπαξ τοῦ ἔτους ἡ πανηγυρικὴ κωδωνοκρουσία τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἀκροατὴν τῆς ὅτι ἡ πρεσβυγενῆς Ἀδελφότης, ἀθάνατος αὐτῆ, δὲν θὰ συνεδριάσῃ, ἀλλὰ θὰ ἐκκλησιασθῆ ἐντίμως καὶ εὐλαβῶς καὶ διὰ τῆς τιμῆς, ἣν ἀπονέμει πρὸς τοὺς πέντε Ἅγιους τῆς Ἐκκλησίας δοξάζει τὸν ἐν αὐτοῖς θανμαστὸν Θεὸν τῶν Πατέρων ἡμῶν.

Πολὺ πιθανὸν ἡ δοῦσις αὐτῆς νὰ μὴ ἐνέχη καὶ μεγάλην σπουδαιότητα, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ὑπενθυμίζει τὰς Ἀγάπας τῶν χριστιανῶν καὶ ἐν τῇ φράσει τῆς ἀγάπης ἐμπερικλείεται εἰς ἐξιδανικευμένον κόσμον ὁλόκληρος.

Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν ἀνώτερόν τι ἢ ἐφάμιλλον πρεσβυγενῆς νὰ ἐπιδείξωμεν, μᾶς ἐκπλήσσει ἐν τοιοῦτον εὐγενῆ καὶ ἐξανθρωπιστικὸν ἔργον, ἄσημον μὲν φαινομενικῶς, μέγα τι ὅμως ἱστορικῶς, πρὸ τῶν ἐργατῶν τοῦ ὁποῦ ἀποκαλυπτόμεθα ἐν συγχαρητηρίοις, καθόσον ὡς τοῦλάχιστον δύναται νὰ συμπεράνη τις, ἐξέλεξαν Πάτρωνας Ἀκινδύνους, πρὸ τῶν Ὀποίων ὁ κομματισμὸς ὠχρῶ καὶ τρέμει καὶ μία ἰσόβιος ἀγάπη καὶ συναδέλφωσις βασιλεύει.

Ἀράγε ἐὰν ὅλα τὰ Σωματεῖα εἶχον Πάτρωνας Ἀκινδύνους ἢ ἀλληλεγγύη τῶν Ἐθνῶν καὶ τῶν ἀτόμων δὲν θὰ ἦτο πραγματικῆ;

Κυδωνία

Δυγερινός

ΚΑΛΩΣ ὉΡΙΣΤΕΣ

Ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἔγκριτος λογογράφος εὐηρεστήθη ὅπως χαιρετίση τὴν ἐμφάνισιν τοῦ "Αἰολικοῦ Ἀστέρος" διὰ τῶν κατωτέρω ἐνθουσιωδῶν γραμμῶν.

Τὸν εὐγενῆ καρτὴν μας εὐχαριστοῦμεν.

Καλῶς ὄριστες πουλί μου ταξειδιάρικο. Φαίνεσαι πῶς ἔρχεσαι ἀπὸ μακρὰ γιὰ τὴν εἰσοὶ στραπαταρισμένο. Ἀλλὰ μέσα σου λάμπεις ὅπως λάμπει τὸ μαγευτικὸ ὄνομά σου "Αἰολικός Ἀστήρ." Σοῦ ἔδωσαν τὸν ἀριθμὸν 1, σ' ἐνδυσαν μὲ χρῶμα τριανταφυλλί, χρῶμα ἀγάπης καὶ συμπαθείας καὶ σοῦ χάραξαν τὸ δρόμο ποῦ θὰ πάρῃς. Ὁραῖο, ὤμορφο, ἀκούραστο γύρισε μέσα στὴ πόλι Ἀἰβαλί καὶ σὰν ζουρλό παιδάκι ἔχωνε σὲ κάθε σπίτι καὶ ἔπεφτε σὲ διαφόρων χέρια. Χαρά στή τύχη σου!

Ἀφοῦ γύρισε παντοῦ, ἐμάγευσε πολλούς, ἐνθουσίασε καὶ τοὺς πλέον βαρετούς, ἐδέθηκε σ' ἓνα δέμα καὶ σοῦ ἔδωσαν οἱ ἐκδόται σου τὸν δρόμο γιὰ τὰς Ἀθήνας.

Ἐπερῆσαν γλίστραδες τὰ νερά τοῦ Αἰγαίου καὶ ἀτρόμητο ἔπλεε χωρὶς νὰ φοβῆσαι οὔτε τὰς ἐπιθεωρήσεις τοῦ Ἰταλικοῦ στόλου οὔτε τὴν τρυκηνίαν τοῦ Κάβο Μαλιά.

Σὲ καμαρώνω ἀστέρ μου Αἰολικό.

Τυπώθηκες σὲ 16 σελίδες καὶ μὲ ἐξώφυλλο τριανταφυλλένιο ἔβαλες τὴν βᾶσιν καὶ τώρα θὰ προχωρήσῃς ἀκούραστο.

Οἱ ἐκδόται σου σοῦ εἶπαν πῶς ὕστερεῖς γιὰ τὴν εἰσοὶ τὸ πρῶτο· ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀλήθεια, εἶναι κάποια μετριοπροσύνῃ.

Παράπονο δὲν ὑπάρχει ἐδῶ. Αἰσιοδοξία πολλή· τὸ ἔνυ σου τυπογραφικὸ φύλλο θ' ἀκολουθήσουν πολλὰ θὰ γείνη τόμος· ἔπειτα καὶ ἄλλοι κοντὰ σ' αὐτόν, καὶ μιά μέρα θὰ γείνης κατὶ τι μεγάλο· κατὶ σπουδαῖο· θὰ γείνης τὸ πρῶτο φύλλο μιᾶς βιβλιοθήκης! τί χαρά! ἔ; Σὲ ζηλεύω. Καὶ εἶνε κανεὶς ποῦ νὰ μὴ σὲ συμπαθήσῃ. Ἐξεδόθη σὲ μιὰ πόλι Τουρκική, ποῦ εἶνε ὄλο ὁμογενεῖς. . .

Ἐκστατικοὶ ὄλοι σὲ παρατηροῦν. Ἐέρουν ποῦ βγήκες καὶ προεξοφλοῦν τὸν εὐγενῆ προορισμὸ σου. Ὅλοι σὲ ἠγάπησαν.

Εἶσαι ὤμορφο . . . μορφώνεις γνώμεις!

Μᾶς λὲς νέα!

Ἀκούραστο ἈΣΤΕΡΙ μου, αἱ γραμμαὶ τῆς προόδου σου φαίνονται μέσα στὸ φῶς τοῦ ἀστερικοῦ προβολέως σου. Βάδιζε! βάδιζε ἄφοβα!

Ἐὐρὸν ἀνοίγεται ἔμπρὸς τὸ μέλλον σου! Ὅλοι τρέχουν νὰ σὲ πάρουν· παντοῦ γίνεσαι ἀνάρπαστο· τράβα τὸ δρόμο σου τὸν χαραγμένο μὲ τὰς ἀκτῖνας τῆς προόδου καὶ ραντισμένο μὲ τὴ μυρωδιά τῆς συμπαθείας. Ὅλοι εἶνε βοηθοὶ σου. Ὅλοι σὲ συμπαθοῦν! Εἶσαι εὐμορφο, ξεύρεις τὸν δρόμο σου, τὸν προορισμὸ σου

Πειραιεύς-Ἀθῆναι Γεωρ. Μαγουλάς

ΕΚ ΤΩΝ ἈΝΑΣΚΑΦΩΝ ΠΕΡΓΑΜΟΥ

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΣ

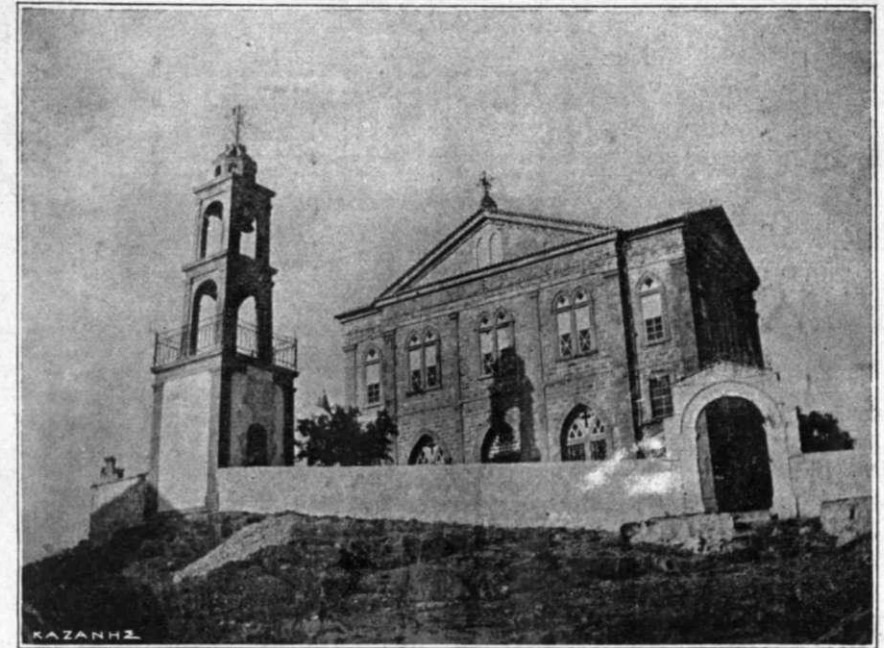
Πάνυ εὐχαρίστως δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω προῖον τοῦ καλάμου τοῦ εὐφήμως γνωστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τῶν Γραμμάτων διὰ τὰς Ἀρχαιολογικὰς Ἰδίαι περὶ Περγάμου ἀξιολόγους μελέτας τοῦ κ. Γ. Χονδρονίκη.

Εἰς τὰς ἐφετεινὰς ἐργασίας τῆς Ἀκροπόλεως, μέρος τῶν ἐργασιῶν ἐργάζονται καὶ ἐπὶ τοῦ τεμένου τῆς Δήμητρος, καθαρίζοντες τὸ τελευταῖον μέρος αὐτοῦ. Τὰς ἀρχαιολογικὰς ταύτας ἐργασίας διευθύνει ὁ παγκοσμίου φήμης ἀρχαιολόγος κύρ. Γουλ. Δαῖρπεφελδ, ἔχων συνεργάτας καὶ τοὺς ἀρχαιολόγους κύριους Βαϊνστάιχ καὶ Ἰπελ καὶ τὸν γνωστὸν ἐμογενῆ ἀρχιτέκτονα μηχανικὸν τῆς Γερμανικῆς Ἀρχαιολογ. Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Παναγ. Σούρσον.

Ἐκτὸς τῶν ἄνω κυρίων ὑπάρχουσι καὶ οἱ κύριοι Δαρρὲ καὶ Σάτσμαν οἱ ὅποιοι διευθύνουσι τὰς ἐπὶ τοῦ "Καλέ ἀγγελί," παρὰ τὸ Δικελῆ ἀνασκαφὰς τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἀταρνέως.

Ὡς ἀντιπρόσωπος δὲ τοῦ Αὐτοκρ. Μουσείου Κων[σταντινουπόλεως] παρίσταται ὁ κύριος Ἀρ. Σοφιανός.

Τὸ τέμενος τῆς Δήμητρος ἀνεκαλύφθη με-

ΝΑΟΣ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΕΝ ΚΥΔΩΝΙΑΙΣ

τὰ τῶν διαφόρων ἐξαρτημάτων αὐτοῦ κατὰ τὴν περυσινήν περίοδον τῶν ἀνασκαφῶν. Ἡμεῖς ἐνταῦθα θὰ πραγματευθῶμεν δι' ὀλίγων περὶ τοῦ κυρίου Ναοῦ τῆς Δήμητρος.

* *

"Ὁ Ναὸς τῆς Δήμητρος" κεῖται ἀπέναντι τοῦ Προτύλου τοῦ τεμένου αὐτῆς εἰς ἀπόστασιν 90 περίπου μέτρων. Τὸ μέγεθος αὐτοῦ εἶνε 19X5 μέτρ. Εἶνε ναὸς "διπλοῦς ἐν παραστάσει," Ἰωνικοῦ ρυθμοῦ. Ἐκτίσθη δὲ ἐπ' ὀνόματι μόνον Δήμητρος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Φιλεταίρου καὶ Εὐμένους εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς μητρὸς αὐτῶν Βᾶς ὅπως λέγει καὶ ἡ ἀνακαλυφθεῖσα ἐπιγραφή:

ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΣ ΚΑΙ ΕΥΜΕΝΗΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ
ΒΟΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙ.

Κατὰ τοὺς Ρωμαίους χρόνους ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ ὁ ναὸς τῆς Δήμητρος μετεσχηματίσθη καὶ ἐπεξετάθη μόνον δ' ὁ πρόναος κατὰ 5 μέτρα ἐκτίσθη διὰ μαρμάρων καταστὰς οὕτω μεγαλοπρεπέστατος, ὁ πρόναος οὗτος ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου πρυτάνεως (δημάρχου οὕτως εἰπεῖν) τοῦ Κλαυδίου Σειλιανοῦ Αἰσίμου εἰς τιμὴν ὅχι μόνον τῆς Δήμητρος ἀλλὰ καὶ τῆς Κόρης

αὐτῆς τῆς Περσεφόνης ὡς τοῦτο λέγει ἡ ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου ἐπιγραφή:

ΔΗΜΗΤΡΙ ΚΑΡΠΟΦΟΡΩ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΟΣ ΚΟΡΗ· >Τ>
ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΣΕΙΛΙΑΝΟΣ Αἰσίμου
ΠΡΥΤΑΝΕΥΩΝ ΤΟ ΠΡΟΝΑΟΝ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΑΣ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ.

Ἀπέναντι τοῦ ναοῦ κεῖται ὁ δωμὸς αὐτοῦ ὁ ὅποιος ἔχει σχῆμα ὀρθογώνιον καὶ μέγεθος 9X5 μέτρα ἀφιερωμένος καὶ οὗτος εἰς τὴν μητέρα τῶν ἀδελφῶν Φιλεταίρου καὶ Εὐμένους Βᾶν, ἡ ὁποία κατήγετο ἐκ τῆς Παφλαγονίας. Ἐφημίζετο δὲ ὡς καλὴ καὶ ἐνάρετος μήτηρ συγχρόνως δὲ καὶ ὡς καλὴ αἰοῖδος, διὸ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐκτίσαν εἰς ἀνάμνησιν τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος.

Ὀκτώβριος

Πέργαμος

Γεώρ. Κ. Χονδρονίκη.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ

Μαύρα θεριά, φαντάσματα στοιχὰ μελανιασμένα!
τὰ σύννεφα σὰν γίγαντες σπρώχνονται φρενιασμένα!

Σιωπηλά πῶς τρέχουνε στὸν ἀφθαστο τὸ δρόμο,
λὲς συνοδεύουν λείψανο νὰ θάψουνε σὲ μνήμα!
ἀπόκοσμο, θεώρατο, τ' ἀστροπελέκι μόνο
τὴν καταχθόνια ὄψι τους φωτίζει, καὶ τὸ βῆμα!

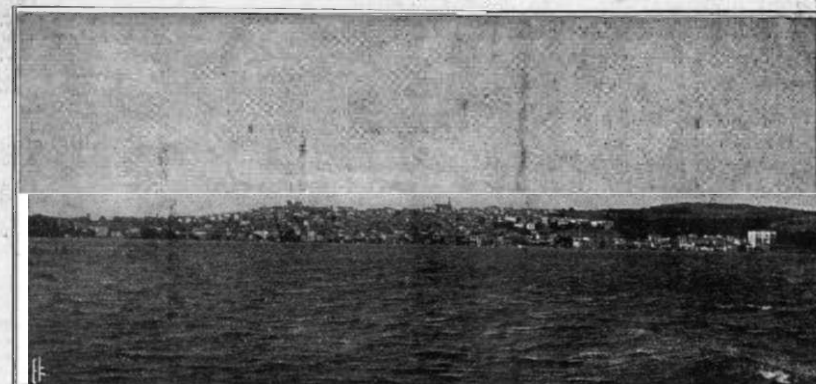
Φυσομανάει ὁ νοτιάς τὰ πέλαγα μουνγκρίζουν,
μὲ βιά τὸ κῦμα τ' ἄγριο ξεσπᾷ στὸ περιγιάλι,
σὰν πεθαμένες ὑπαρξες τὰ φύλλα κίτρινίζουν,
καὶ πέφτουν καὶ σωριάζονται στῆς γῆς τῆ μαύρ' ἀγκάλη!

Ἄχ! τὸ φεγγάρι τὴ χλωμὸ τὴ λυπημένο ποῦναι!
κνιτάζει μὲ θολὴ ματιά, γιατί ἔναι φοβισμένο;
ἔδῃ καταπάνω του θεριά τὰ σύννεφα ὁμοῦνε
γὰ νὰ τὸ σβύσουν τῶσβυσαν κλάψτε το πεθαμένο!

— Μὴν κλαῖς, μὴν κλαῖς τὸν Θάνατο τ' ἀγνοῦ τοῦ φεγγαριοῦ!
μὴ σκιάζει μαύρη ἀπελπισιὰ τὴν πάναγνη ψυχὴ σου!
ὅταν θωρεῖς φύλλο χλωμὸ στὴν ἄκρη ἐνὸς κλαδιοῦ
νὰ ξεψυχᾷ τὸ φτωχό· μικρὴ μου συλλογίσου!

“ Πῶς τὸ φεγγάρι θὲ νὰ βγῆ ὀλόλαμπο καὶ πάλι,
μ' ἔνα τοῦ Μᾶη φίλημα τὸ φύλλο ξαναβγαίνει,
κλάψ' τὴν καρδιά ποῦ ἡ ἀπονιὰ ὡσὰν ἀνεμοζάλη
ἐσώριασε τὰ σύννεφα· γὰρ πάντ' αὐτὴ πεθαίνει! ”.

Κυδωνίαι — Ὀκτώβριος 1911 Στ. Γ. Δ. Σεβαστός

ΑΠΟΨΙΣ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΩΝ (Ἐπιπέδου Κυδωνίων. Εἰκὼν ληφθεῖσα ἐξ ἀποστάσεως)

ΚΥΔΩΝΙΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Δεκαπενθήμερον παρήλθεν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγράφομεν ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης ὅτι ἐξαιρετική ἀνομβρία ἐπικρατεῖ εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς μέρη καὶ νῦν ἐτι εὐρισκόμεθα εἰς τὴν λυπηρὰν θέσιν νὰ ἐπαναλάβωμεν—καθ' ἣν ἡμέραν χαράττομεν τὰς γραμμὰς ταύτας—ὅτι ἡ αὐτὴ κατάστασις ἐξακολουθεῖ ἐπηυξημένη μάλιστα οὐσιωδῶς διὰ τῆς προσθήκης δέκα πέντε ἐτι ἡμερῶν ἀπολύτου ξηρασίας, καὶ μηδὲ πόρρωθεν κἂν διαφανομένης τῆς εὐεργετικῆς βροχῆς.

Ἐνόητος ἡ δυσθυμία ἵνα μὴ εἰπωμεν ἡ ἀπελπισία τοῦ γεωργικοῦ τὸ πλείστον πληθυσμοῦ τῆς πόλεως ἡμῶν, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἐλαϊοκάρπου ἰδίᾳ προσδοκᾷ τὸν ἄνετον βίον καὶ δὲ σις ἐλαϊόκαρπος ἐφέτος οὐδὲ πολὺς εἶνε οὐδὲ τὴν τιμὴν τῶν τελευταίων ἐτῶν ὑπάρχει πιθανότης νὰ πλησιάζῃ, εἰς ἐπιμέτρον δὲ πολιτικὰ καὶ πολεμικὰ γεγονότα βραχδαιῶς ἐπερχόμενα κρατούσιν εἰς ὑπερεξέγερσιν τοὺς πολίτας εὐρισκόμενους ἐν πλήρει ἀμηχανίᾳ καὶ ἀπορούντας περὶ τοῦ πρακτέου.

Ὡσεὶ μὴ ἤρχουν τὰ προεκτεθέντα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ πλέον ἢ ἀρκετὰ ὅπως εἰς δύσκολον θέσιν οικονομικὴν περιεγάγῃσι τοὺς κατοίκους, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ὄλως ἀπροόπτως ἡ ἀναστολὴ τῶν πληρωμῶν τῆς Τραπεζῆς Μυτιλήνης, ἥτις ἐπέθετο τὴν κορωνίδα τῆς οικονομικῆς ἡμῶν καχεξίας μεταβαλοῦσα αὐτὴν εἰς κρίσιν οικονομικὴν ὅταν ἴσως ποτὲ δὲν ἐνθυμοῦνται οἱ κάτοικοι, ἐν μάλιστα ληφθῆ ὑπ' ὅψιν ἡ καταπληκτικὴ ὑπερτίμησις τῶν τροφίμων.

Οἱ κάτοικοι τῆς ἡμετέρας πόλεως ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην συνηθάνθησαν τὰς ὀδυνηρὰς συνεπειὰς τῆς ἀναστολῆς τῶν Ἐμπορικῶν συναλλαγῶν τῆς Τραπεζῆς Μυτιλήνης. Τὸ ἐνταῦθα Κατάστημα τῆς Τραπεζῆς—μὴ ὑπάρχοντος ἄλλως τε ἐτέρου Πιστωτικοῦ Καταστήματος ἐν τῇ

πόλει μας—ἐξ ἀγαθοῦ ἀναμφιβόλως συνειδότης καὶ ζήλου εἰργάσθη πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν καὶ δὴ τῆς καταθέσεως χρηματικῶν καταβολῶν ἀπὸ τοῦ ταλάντου τοῦ πλουσίου μέχρι τοῦ ὀβολοῦ τῆς χήρας· καὶ οὕτως ἀπὸ ἡμερῶν παριστάμεθα αὐτίκοι καὶ αὐτόπται μάρτυρες συγκινητικῶν σκηνῶν, καθ' ἃς ἀνυπόδητος πωλητὴς Ἐφημερίδων ἢ πλανόδιος ὑδροφόρος βιοπαλαιστής καὶ πτωχὴ ὑπέρτρια ἀπαιτοῦσι κλαίοντες τὰ κατατεθέντα.

Ἐλπίσωμεν καὶ εὐχρηθῶμεν ὅπως ἡ κρίσις αὐτὴ κατάστασις, ἥτις καθ' ἔξοχον ἐπηρέασε τὴν ἐντιμον καὶ πολυάριθμον ἐνταῦθα Συντεχνίαν τῶν Βυρσοδεψῶν, λάβῃ ὡς οἶόν τε εὖνουν λύσιν πρὸς τὸ συμφέρον τῶν καταθετῶν καὶ τῶν ὀπωσθήποτε μετὰ τῆς Τραπεζῆς ἐν συναλλαγῇ διατελούντων, πρὸς δὲ καὶ ἐπ' ἀγαθῶν αὐτοῦ τοῦ Πιστωτικοῦ Καταστήματος.

Ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ ἡμερῶν πενθετῶν μαρτυρικῶν θανάτων τοῦ Μητροπολίτου Γρεβενῶν Αἰμιλιανοῦ Ὁστίς μετὰ τοῦ διακόνου Του καὶ τοῦ δηγοῦ Του εὖρε σκληρότατον θάνατον ἐν τῷ δάσει τῶν Γρεβενῶν ὑπὸ χειρῶν κακούργων.

Προνοία τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου ἡμῶν Κου Γρηγορίου κατανυκτικώτατον Μνημόσυνον ἐπετελέσθη τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς Μητρ. Ἱ. Ναῶν ἐν συρροῇ πλήθους πολλοῦ καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων τῶν ἐπιτημίμων. Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης ἡμῶν ὡς καὶ ὁ ἐκ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Γυμνασίου κ. Ἱ. Καραμπλιάς συνεχίτησαν μέχρι δακρύων διὰ τῶν Λόγων τὸν τὸ πολυάριθμον Ἐκκλησιαστικὸν ὄνομα τὸ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Αἰμιλιανοῦ ἔχει ἡδὴ ἐγχαράξει εἰς τὴν καρδίαν του ἐν τῇ χορείᾳ τῶν Ἁγίων.

ΣΚΟΡΠΙΑ ΔΟΤΙΑ

—Αὐτὴν τὴν φορὰν δηλ. σήμερα μὲ ἔχουν ἀπὸ παντοῦ περιζώσει.

—Δὲν μ' ἀφήκαν τόπον ὄχι νὰ τσιμπήσω ἀλλ' οὐδὲ νὰ κουνηθῶ.

—Καὶ ἔλαβα διαταγὴν ἀπὸ τὴν Διεύθυνσιν νὰ εἶμαι ὅσον τὸ δυνατόν σύντομος, διότι ὁ χῶρός μας εἶνε πολῦτιμος.

—Τὶ νὰ κάμω; Ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχίσω;

—Ὅσον προσπαθῶ νὰ φανῶ σύντομος, τόσο πέφτω σ' τὴ φλυαρία.

—Ἐπὶ τέλους ἀπὸ συναδελφικὴ ἀβρότητα—ὄχι βεβαίως Κουνουπικὴ—θὰ κάμω χάρι τῶν Συντακτῶν μας.

—Μὲ παρεκάλεσαν νὰ γείνω Κουνουπιὸς τὰ αὐτὰ ἐκείνων ποῦ ἐπιστατοῦν σ' τὰ τροφίμα.

—Παραπονοῦται ὅτι δὲν μ' αὐτοῦν, νὰ φέρουν τὴν μὴ ἀκρὰ μὲ τὴν ἄλλη!

—Ὅτι ἡ σμαρίδα ἔχει γρ. 8 καὶ τὸ κρέας 12.

—Καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μὲ τὴν αὐτὴ σεβαστὴν ἀναλογία.

—Καὶ ὅτι θὰ καταντήσουν νὰ νηστεύουν ἐπτάκις μόνον τῆς ἑβδομάδος.

—Ὅλα αὐτὰ καλὰ καὶ ἄγια.

—Ἄλλ' ἔλυσμόνησαν τὸ κυριώτερον.

—Τὸν Αἰσώπειον μῦθον.

—Κώνωψ ἐπὶ καὶ τὰ ῥέστα.

—Ἀράγε θὰ φανῶ ἐγὼ τυχερότερο ἀπὸ τὸ ὁμῶνυμό μου **Κουνούπι**;

—Νὰ τὸ πιστεύσω;

—Τὸ πιστεύετε καὶ σεῖς;

—Μετὰ 15 ἡμέρας ὅταν μὲ τὸ καλὸ συναντηθῶμεν θὰ δοῦμε ἂν ἔχον δίκην ἢ ἄδικο νὰ ἐνθυμηθῶ τὸν καυμένον τὸν Αἴσωπον. |

—Ἐπὶ τοῦ παροντος πετῶ βιαστικὸς διότι κινδυνεύω νὰ μὲ ζουλίσουν.

—Σὰς χαιρετῶ μὲ τὸ πολεμικόν μου σάλπισμα.

—Τὸ ὑποφαινόμενον.

ΚΟΥΝΟΥΠΙ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Γ.Μ. Ἀθῆνας. Εὐχαριστοῦμεν, ἀπνητήσαμεν ὑμῖν.—Β.Δ. Βόλον. Εὐχαριστοῦμεν, ἐνεγράφητε.—Σ. Ψ. Κάϊρον. Θεμῶς εὐχαριστοῦμεν, ἀπνητήσαμεν ὑμῖν πρὸ ἡμερῶν.—Θ.Τσ. Βίγαν. Εὐχαριστοῦμεν, προτιμῶμεν ὅμως ἀνεκδοτὰ δημῶδη ἄσματα ἅτινα καὶ περιμένον.—Π.Γ.Β. Θεμῶτατα εὐχαριστήρια.—Πανος. Α.Σ. Τένεδον. εὐχαριστοῦμεν, ἐνεγράφητε.—Γ.Κ. Κων/νιν. Ἐνεγράφητε, φυλλάδια ἀπεστάλησαν.—Εδ. Σ. Σμύρνην. Λίαν κατ'ἀλλῆλον. Εὐχαριστοῦμεν. Περιμένονεν συνέχειαν.—Ἄδ. Χρ.

Τὸ διηγημάτιόν σας ἔχει ἀρετὰς τινὰς ἀλλὰ καὶ ἀτελείας, σπεύδετε πρὸς τὴν λύσιν βραδείως, ἢ δὲ γλώσσα ἦν μεταχειρίζεσθε δὲν τυγχάνει ἀμειγρῆς δημοτικῆς ἐνέχουσα στοιχεῖα ἀλλότρια οἷον ν τ ὄ μ α, δι ἄ β α κ λ π. Ἐπειδὴ σὰς ὑποθέτομεν νέον φιλότιμον, ἐλπίζομεν νὰ διορθώσετε τὰς ἐλλείψεις σας εἰς προσεχές.—Α. Χρ. Μυτιλήνην. Συγχαίρομεν δι' εὐγενὴ αἰσθημάτων. Εὐγέ σας! — Μ. Χ. Μ. Ἐνταῦθα. Ἡδύνασθε νὰ κάμετε καταλληλοτέραν ἐκλογὴν Χαρακτῆρων πρὸς μετάφρασιν ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ διασκευὴν σας θὰ ἐτύχανε δημοσιεύσιμος ἂν ἦτο συντομώτερα καὶ διετυπούτο μετὰ μεγαλειτέρας τάξεως.—Γ. Ι. Χ. Τὸ Ὀνειρόν σας εἶνε ἀπὸ τὰ συνήθη ὄνειρα, ἐπομένως δὲν παρέχει ἐνδιαφέρον. Περιμένονεν ἕτερον.—Δι. Φαληρεῖ. Ἐξ ὅσον μὰς ἀπεστείλατε ὁ "Ἀποχαιρετισμὸς τοῦ Θέρους," δυνατόν νὰ δημοσιευθῇ ἐν εὐδέτῳ χρόνῳ, τὰ λοιπὰ διὰ τὸν ἕνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον λόγον δὲν τυγχάνουσι δημοσιεύσιμα, οὐχ ἦττεν σὰς συγχαίρομεν διὰ τὰ αἰσθηματὰ σας.—Δ. Μ. Τὰ "Ἱστορικὰ σας Ἀνάλεκτα," πασίγνωστα οὐδὲν ἐνδιαφέρον παρέχουσι. Περιμένονεν ἕτερα.—Φ. Α. Τὸ θέμα εἶνε ἀνώτερον τῶν δυνάμεών σας.—Κ. Β. Μυτιλήνην. Εὐχαριστοῦμεν διὰ φιλικὰς ἐνδείξεις καὶ εὐγενὴ αἰσθημάτων.—Μ. Τ. Σμύρνην. Εὐχαριστοῦμεν. Περιμένονεν μετ' εὐχαριστήσεως. Μ. Κ. Ὁμοίως.—Α. Κ. Κορδελλό. Ὁσαύτως. Β. Β. Σμύρνην. Ἐλήφθη. Δημοσιευθήσεται. Δὲν ἐσημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ Συγγραφέως τὸ περιμένονεν. Α. Β. Ἀττάλειαν. Ἐπιστολὴν ἐλάβομεν. Εὐχαριστοῦμεν. Α. Γ. Ἀδραμύτιον ἐπίσης Κ. Ζ. Βάλια ἐπιστολὴν ἐλάβομεν εὐχαριστοῦμεν ἀπνητήσαμεν ὑμῖν ταχυδρομικῶς.—Σ.Κ. Σμύρνη. Ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Ὡς ῥόδον ἐμαράνθη συμπαθεστάτη ἐν Σμύρνη ὑπαρξίς, ἡ Μαρία Σ. Σπεράντσα τὸ γένος Κορφιάτη, ἐν διαστήματι ἐλαχίστων ἡμερῶν ὡς ἄγγελος ἀποπτάσσο τῶν ἀγαθῶν λατρεύοντος αὐτὴν συζύγου, τοῦ πολυτίμου φίλου καὶ συνεργάτου τοῦ "Αἰολικοῦ Ἀστέρος" κ. Στ. Σπεράντσα, ὅστις μετὰ ἔτος περίπου βίον πανευδαίμονα οἰκογενειακὸν ἐπλήγη καιρίως διὰ τῆς ἀπωλείας τῆς λατρευτῆς του Μαρίας.

Τῷ ἀπαραμυθῆτῳ συζύγῳ καὶ ἀγαπητῷ φίλῳ ἡμῶν ὡς καὶ πρὸς τοὺς δυσμοίρους γονεῖς καὶ λοιποὺς οἰκειοὺς τῆς πολυκλαύστου νεαρᾶς ὑπάρξεως ὁ "Αἰολικὸς Ἀστὴρ" διαβιβάζει θερμότητα συλλυπητήρια.

Τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ "Αἰολικοῦ Ἀστέρος" καθ' ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον πάνυ εὐγενῶς ἀνέλαβεν ὁ ἐν Καῖρῳ ἐγκατεστημένος κ. Σταῦρος Π. Ψιρούκης, μεθ' οὗ παρακαλοῦμεν ὅπως συνεννοῶνται οἱ ἐν Αἰγύπτῳ συνδρομηταὶ μας διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ Περιοδικόν.

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Ἐξεδόθη τὸ 128 τεῦχος τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τῆς "ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΣ," μὲ ὕλην ἐκλεκτὴν καὶ ὠραιότητα εἰκόνας. Περιεχόμενα.

Γκωτῆ.—Φυσιογνωμίαι τοῦ ἸΗ' Αἰῶνος. κ. λ. π. κ. λ. π.

Ἐν Ἀθῆναις

Ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη Ἄρ. 22.

Ἐπεύθυνος Χαρ. Γ. Βαφειάδης